

VINERI 23 Iunie 2000 ANUL III [L] NR. 25

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

În centrul festivității – ABSOLVENTUL

Conferință pentru pace la Budapesta

Curtea Gojdu – monument istoric ocrotit

Noi decizii la Fundația pentru Minorități

CALENDAR ORTODOX

26 iunie, luni – Cuv. David din Tesalonic; Sf. Ioan, episcopul Goției (Începutul Postului Sf. Apostoli)
27 iunie, marți – Cuv. Samson, primitorul de străini; Sf. Maria și Ioana, Purtătoarele de mir
28 iunie, miercuri – Aducerea moaștelor Sf. Tămăduitori fără de arginți Chir și Ioan; Sf. Mc. Papia
29 iunie, joi – (†) Sf. Apostoli Petru și Pavel
30 iunie – vineri – Soborul Sf. 12 Apostoli; † Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmănești (Dezlegare la pește)
1 iulie, sâmbătă – Sf. Tămăduitori fără de arginți Cosma și Damian; † Sf. Ierarh Leontie de la Râdăuți
2 iulie, duminică – Așezarea în raclă a cinstitului veșmânt al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu în Vlaherne; † Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt

AGENDĂ

26 iunie

1927 – a murit istoricul **Vasile Pirvan**, întemeietorul arheologiei românești.

27 iunie

1801 – a fost **marele incendiu din Giula**, care a mistuit și biserica ortodoxă română Sf. Nicolae din Giula-Mare. Referire la acest eveniment aflăm în cartea Adunarea Căzaniilor, care se află în arhiva bisericii giulane.

28 iunie

1912 – s-a născut muzicianul de renume mondial **Sergiu Celibidache**, membru de onoare al Academiei Române.

29 iunie

Sfinții Apostoli Petru și Pavel

1819 – s-a născut, la București, **Nicolae Bălcescu**, fiul pitarului Barbu sin Petre căpitanul și al Zincăi Bălcescu.

1 iulie

1834 – după obținerea aprobării, la 1 iulie 1834, credincioșii din **Orașul Mic Românesc din Giula** au început construirea **bisericii ortodoxe** pe teritoriul cimitirului, înființat încă din timpul așezării lor aici. Dorința românilor de a avea o biserică proprie în cel mai scurt timp se dovedește în mod grăitor prin faptul că în numai trei luni s-au terminat lucrările de construire. Biserica avea pereți făcuți din pământ, era acoperită cu șindrilă, având și un turnuleț din lemn, hramul fiind Cuvioasa Maica Paraschiva.

1917 – moare, la București, **Titu Maiorescu**, critic literar, estetician și om politic. A fost fondatorul și conducătorul cenaclului *Junimea* și al revistei „*Convorbiri literare*”, întemeietor al criticii românești moderne, părintele spiritual al lui Eminescu, profesor universitar, personalitate marcantă și multilaterală a epocii. În afară de contribuția sa în domeniul criticii literare, el și-a expus părerea și în problemele limbii, ale filozofiei, logicii, psihologiei, istoriei etc. A îngrijit și prefăcut prima ediție a poeziilor lui Eminescu. Prin întreaga sa activitate, Titu Maiorescu a întreținut și favorizat în cultura românească o direcție estetică și un spirit de modernitate.

2 iulie

1504 – a murit domnul Moldovei **Ștefan cel Mare**, personalitate marcantă a Evului Mediu românesc.

1838 – la Brașov, apare prima revistă literară românească propriu-zisă din Ardeal, cu titlul „**Foaie pentru minte, inimă și literatură**”, redactată, paralel cu organul politic „Gazeta de Transilvania”, de George Bariț, ajutat de Andrei Mureșanu. „Foaie pentru minte” a inaugurat epoca de înflorire a presei literare românești, epocă ilustrată, după dispariția ei în 1865, de revistele budapestane „Familia” și „Lu-ceafărul”.

1926 – s-a născut scriitorul român **Octavian Paler**, redactorul șef al celui mai popular cotidian „România Liberă”.

Primarul a rămas surprins

Curtea Gojdu este declarată monument istoric ocrotit

Valoarea arhitecturală a clădirilor curții Gojdu a determinat Oficiul Național de Ocrotire a Monumentelor Istorice să asigure complexului din centrul Budapestei un statut

gurate bursele tinerilor români de credință greco-orientală din Ungaria și Ardeal, așa cum a lăsat în testamentul său Emanuil Gojdu, în anul 1870. Fundația a funcționat pînă în

inițial, lucrările ar trebui terminate pînă la finele anului 2001. Atunci investitorul cipriot ar deveni proprietarul definitiv al imobilului. Reprezentantul firmei a făcut cunoștință cu noul statut de monument istoric al clădirilor, la fel, abia în aceste zile, astfel n-a avut cum să examineze noua situație. S-a declarat însă ferm hotărît ca firma să nu renunțe la realizarea planului original, care prescrie – după declarațiile firmei – păstrarea caracterului arhitectural al clădirilor. Szabó Zoltán este însă mult mai sceptic în privința reînnoirii curții Gojdu la termenul stabilit recent. Ușor se poate întîmpla ca după atîta tăgădăneală, clădirile curții Gojdu să se ruineze și mai mult chiar acum, cînd sînt declarate monument istoric ocrotit – a spus primarul sectorului VII. În acest sector, și chiar în complexul curții Gojdu, se află și capela Bisericii Ortodoxe Române din Budapesta. Casa de rugăciuni a fost constituită aici, în strada Holló, cu exact 100 de ani în urmă. Clădirea cu o suprafață de aproape 1000 de m² este acum singura proprietate românească din curtea Gojdu, aparținînd Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. Clădirea este ruinată și nu sînt bani pentru renovarea ei.

Informația Foaia

special de îngrijire. Decizia înseamnă că aceste clădiri se bucură de o atenție specială, ele pot fi renovate numai cu permisiunea instituției specializate în acest domeniu, orice lucrare din exteriorul sau interiorul clădirilor pot fi executate numai pe baza unor devize riguros analizate de organele autorizate. Decizia a fost transmisă doar în aceste zile Primăriei sectorului VII al Budapestei. În acest sector se găsesc imensele clădiri ale curții Gojdu, șapte case legate prin șase curți, clădiri ridicate de către **Fundația Gojdu** pentru ca din venitul închirierii acestora să fie asi-

anul 1920, iar curtea Gojdu se află azi într-o stare deplorabilă. Primarul de sector **Szabó Zoltán** a rămas surprins cînd a aflat despre decizia Oficiului Național de Ocrotire a Monumentelor Istorice, deoarece abia în luna trecută a reușit să se înțeleagă cu o firmă cipriotă despre vînzarea-cumpărarea clădirilor. Primăria a vîndut curtea Gojdu pentru 800 de milioane de forint, iar cumpărătorul va mai cheltui pentru renovarea acesteia 2,5 miliarde de forint ca să amenajeze aici un centru cultural-distractiv, un fel de Covent Garden al Budapestei. Conform planului

Punct de trecere la frontiera cu România și la Leta Mare

Conform hotărîrii guvernamentale în vigoare, la frontiera dintre Ungaria și România se vor deschide în viitorul apropiat trei noi puncte de trecere: la Leta Mare, la

Kiszombor și la Vállaj. Declarația a fost făcută în cadrul ședinței din 15 iunie a.c. a Comisiei de externe a Parlamentului Ungariei de către reprezentantul de resort al Mi-

nisterului Afacerilor Externe de la Budapesta. Deschiderea punctului de frontieră de la Leta Mare este o noutate, împlinindu-se astfel o veche dorință a comunității românilor din satul de origine al lui Iosif Vulcan. Prin posibilitatea trecerii frontierei pe la Kiszombor la Cenadul din România, se scurtează cu 100 de kilometri drumul seghedinenilor spre Timișoara. Al treilea punct de frontieră, Vállaj facilitează legătura înspre nord la Satu Mare și Carei, unde actualmente este o porțiune de hotar de peste o sută de kilometri fără punct de trecere între Ungaria și România.

Concurs

pentru ocuparea postului de director al școlii din Aletea

Autogovernarea orașului Aletea a publicat concursul pentru ocuparea postului de director al școlii românești.

Categoria instituției: școală generală în care românii se predă ca obiect de studiu.

Condițiile de concurs: diplomă de specialitate obținută la o școală superioară, practică de 5 ani în domeniul predării. Cunoașterea limbii române este obligatorie.

Termenul de înaintare a dosarelor de concurs: 26 iunie 2000.

Adresa: Kecskeméti János, Primarul orașului Aletea, 5742, Aletea, str. Gyulai nr. 2.

Lettre internationale – publicație și act cultural

Sub genericul de *Întâlniri*, continuă dialogul cultural româno-maghiar inițiat de doamna *Anamaria Pop*, directoarea Centrului Cultural al României de la Budapesta și conceput sub forma unui amplu serial de întâlniri dintre oameni de cultură din cele două țări. În șirul acestora, o pagină remarcabilă a însemnat-o sosirea în Ungaria a redactorilor bucureșteni ai revistei *Lettre internationale*, care s-au putut întâlni la Budapesta cu colegii lor maghiari. Cu o zi mai târziu, la 6 iunie, delegația scriitorilor români a sosit la Giula, întâlnindu-se la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria cu reprezentanții presei scrise și electronice românești.

Prestigioasa publicație cu caracter internațional ocupă un loc aparte în varietatea de azi a periodicilor. Și asta nu numai datorită conținutului de înaltă factură din domeniul literaturii și culturii universale contemporane, ci și datorită realizatorilor ei, câțiva dintre cei mai prestigioși ziariști români contemporani. De fapt, revista „Lettre”

nu e o noutate pentru intelectualitatea română din Ungaria. Încă din 1994 puteam face cunoștință cu revista și cu redactorii ei, când aceștia fuseseră pentru prima dată la o dezbatere literară la Budapesta. Și încă de atunci s-a remarcat „sufletul” revistei: academicianul *Augustin Buzura*, care în calitate de președinte al Fundației Culturale Române îngrijește ediția română, și reputatul ziarist *Boris Elvin*, redactorul-șef al revistei. Acum, la recenta întâlnire de la Giula, alături de cei doi, din delegație au mai făcut parte redactorii *Irina Horea* și *Alexandru Al. Șahighian*. Iar pentru că întâlnirea cu astfel de somi-

tăți literar-jurnalistice înseamnă o sărbătoare de suflet, ziariștii români din Ungaria au fost pe deplin conștienți de importanța ocaziei, de șansele dialogului.

Dincolo de probleme ale gazetăritului, dincolo de importanța publicistică, marele câștig al întâlnirii l-a constituit discuția de la om la om. Mai ales dacă s-a ivit iarăși ocazia unui dialog cu scriitorul *Augustin Buzura*, ca prestigios militant pentru cauza românilor din afara hotarelor.

Ca atare, nu a fost deloc întâmplător că s-a dezbătut problema întâlnirilor dintre românii de pretutindeni, despre rostul și forma lor de organizare. Ziariștii noștri au ridicat și problema prezentării (deoseori) eronate la posturile de radio sau TV din România a românilor din Ungaria, și-au exprimat îndoiala față de eficiența unor întâlniri „de sămăluțe”. Probleme de felul acesta nu sînt necunoscute președintelui Fundației, dar distinsul militant a ambiționat la sesizarea, și în continuare, a acestor curenți și i-a îndemnat pe ziariștii din Ungaria să se remarce mai energic în mass-media din România. Numai prin prezentarea exagerărilor, numai prin dezvăluirea erorilor se pot lua măsuri concrete, numai prin dezbateri sincere, deschise, se pot trage învățăminte eficiente.

Iar cei care au participat la întâlnirea literară de la Giula au simțit generozitatea intențiilor, șansa propunerilor, direcția ascendentă a dialogului serios.

Edda Illyés

Benone Sinulescu cîntă în discotecile din România

Benone Sinulescu se pregătește să cînte într-o formație românească de rap – am citit în numărul 19 al Foii Românești și, de ce să nu recunosc, am stat puțin pe gînduri. Cugetam: oare cum se va îm-

la Ro-Mania. Melodia în ansamblu are o puternică atmosferă patriotică, adresată acelor nu puțini români care, în speranța unui trai mai bun, au părăsit țara, dar tot așa membrilor echipei, care nu

păca vocea blîndă a interpretului tradițional cu muzica ritmică, plină de agitație a unei formații care este la modă astăzi?

Apoi, la Arad am dat de noul CD, pe care numele cunoscutului cîntăreț figura alături de una dintre cele mai îndrăgite echipe de muzică ușoară din România. Este vorba de Ro-Mania, care prelucrează cu plăcere muzică populară. Poate sîntem tentați să ni se pară o absurditate dacă un interpret de muzică populară se „afîșează” cu băieții sălbatici de azi. Dar n-am avut altceva de făcut decît să ascult piesa „dubioasă”. I-am dat deci drumul melodiei „Radu mamii, Radule” și am avut o surpriză plăcută. Vocea lui Benone Sinulescu este aceeași, acompaniamentul însă este mai puțin cunoscut, modern. Alături de cîntecul bătrînului cîntăreț auzim sloganele rap mai mult rostite decît cîntate ale băieților de

sînt acasă oriunde s-ar afla ei. Ascultînd melodia, îmi imagineam privirea consătenilor mei din Micherechi, care cunosc foarte bine interpretul, ba mai mult, știu bine și melodia, care acum este pusă „pe note” moderne. Mă gîndeam, oare ei cum ar primi melodia „Radu mamii, Radule” în această formă?

Eu zic că nu este în ea nimic disonant, nimic ce ar trebui să ne deranjeze. Cele două lumi – vechiul, tradiționalul și modernul – se împacă. Melodia este compusă cu mult gust, încît dispăre diferența dintre cele două genuri de muzică. Muzicantul cu renume mondial *Alexandru Bălănescu*, citat și el în paginile Foii Românești, a spus că pentru el nu există genuri de muzică. El nu respectă limitele genurilor, ci este atras de regiunile care se află între aceste genuri artificiale, create de critici. Cîntărețul iubit al micherechenilor (și poate și românilor din alte localități de-ale noastre) se integrează în genul modern, ba chiar mai mult. Dacă îmi imaginez cîți dintre adepții formației *Ro-Mania* dansează în discoteci pe ritmurile piesei populare melodioase, cred că trebuie să fim mulțumiți. Acești tineri în alte împrejurări nici măcar n-ar ști despre Benone Sinulescu, despre piesa lui și, nu în ultimul rînd, despre frumoasele rădăcini folclorice românești. Așa că după ascultarea melodiei am rămas mulțumit pentru că Benone Sinulescu s-a angajat la această „aventură” în muzica ușoară.

Tiberiu Boca

Decadă culturală de mare varietate

În numai zece zile, publicul amator de cultură românească putea asista la trei spectacole de înaltă factură artistică organizate de doamna *Anamaria Pop*, directoarea Centrului Cultural al României de la Budapesta. Iar ceea ce este și mai interesant: în aceste acțiuni, deseori genurile artistice se împletesc armonios, realizînd interferențe muzical-vizuale, literar-muzicale sau în alte combinații. Primul program în acest sens l-a însemnat concertul extraordinar din 13 iunie, oferit de pianista *Anda Anastasescu* (Londra), care a susținut un recital cu compoziții pentru pian de Mozart, Debussy și Silvestri. În același timp, asistența putea afla prin mica expoziție, care a cuprins documente și obiecte personale, mai multe amănunte despre compozitorul și dirijorul român *Constantin Silvestri*. Apoi, în această săptămînă, publicul întrunit luni după-masă putea asista la un minunat recital de poezie. Sub

titlul de *EMINESCU – radiografii subiective*, câțiva actori de la Teatrul din Sfîntu Gheorghe au susținut un recital din poezia eminesciană. „La sfîrșitul acestui secol și mileniu, cînd umbra Turnului Babel cade peste armonia universală, amestecînd nu numai graiurile, ci și diamantele binelui cu cenușa răului, poezia lui EMINESCU răzbate ca o lumină celestă, ca un „nour de aur din marea de amar”, înnobîlînd orice limbă în care este rostită.” Acest mesaj l-au tălmăcit actorii din România, transmițînd versul eminescian în ambele limbi.

În fine, în seara de 22 iunie, Formația TRIO AULOS din Cluj (*Dănuț Mesaroș*, oboi, *Liviu Gocan*, clarinet, *Orlando Corăbian*, fagot) a susținut un concert de cameră cu compoziții de Mozart, Beethoven, Maros, Stroe și Madsen. Atît întocmirea repertoriului, cît și varietatea interpretativă a realizat cu adevărat o serată muzicală extraordinară.

Bichișenii s-au obișnuit de pe acum, ca în timpul verii hala sporturilor din reședința județeană să organizeze o seamă de acțiuni ample cu caracter național și chiar internațional. Dintre acestea, Csaba EXPO ocupă un loc de frunte. Fiindcă expoziția, împletită cu un târg de prezentare și vânzare de produse înseamnă cu mult mai mult. În timpul zilelor de expoziție se organizează un șir de consultații, dezbateri, conferințe, întâlniri dintre oameni de afaceri și producători, ca un prilej optim de coordonare a producției cu desfacerea. Iar în acest climat optim, un plus de eficiență este oferit prin atragerea întreprinzătorilor de peste hotare, mai ales din zonele de lîngă frontieră. În acest sens, firmele din România primesc loc și rol tot mai mare.

Dincolo de aceste constatări generale, zilele de expoziție din săptămîna trecută au dovedit însă și o anumită oboseală, o lîncezeală generală. Un motiv sigur l-a însemnat căldura mare, chiar insuportabilă. Pe de altă parte, cei care mai văzuseră expoziția și în alți ani, nu au putut descoperi prea multe inovații, prea multe noutăți, fiindcă, în general, firmele din județ au rămas aceleași, doar cu puține excepții. În schimb, îmbucurător a fost că pentru prima dată intrarea pe incinta expoziției a fost gratuită, așadar, vizitarea a însemnat pentru multe familii un program de divertisment la sfîrșitul săptămîinii.

Pentru românii din Ungaria, Csaba EXPO a avut încă de la început o importanță deosebită, fiindcă

Csaba EXPO – pentru a opta oară

Șansele firmelor mixte

atît Autogovernarea pe Țară, cît și Autogovernarea română a orașului, împreună cu Uniunea Culturală a Românilor din Bichișciaba și-a asumat un rol evidențiat în organizare și desfășurare, ca foruri afiliate la Camera de Comerț și Industrie din județul Bichiș. În cunoștință de cauză, era deci firesc ca forurile noastre românești, în frunte cu președintele *Traian Cresta* și *Gheorghe Gros* să ia parte activă la zilele de expoziție. Mai cu seamă că o zi întreagă (joi, 15 iunie) a fost consacrată legăturilor comerciale cu România. Începînd cu o conferință a Camerei de Comerț și Industrie, continuînd cu vizitarea expoziției și cu o întâlnire dintre oamenii de afaceri din România și Ungaria, ziua s-a dovedit cu adevărat de folos. Aceasta mai

domeniului: conducătorii camerelor din cele două țări (la nivel de președinți și consilieri), manageri, patroni, șefi ai unor centre de parteneriat. În acest sens, „protagonistul” conferinței a fost negreșit *Ioan Halász*, elevul de odinioară al Liceului „Bălcescu”, și azi prieten cu mulți foști colegi de școală de atunci. În calitate de consilier comercial, domnul Halász s-a dovedit deosebit de compe-

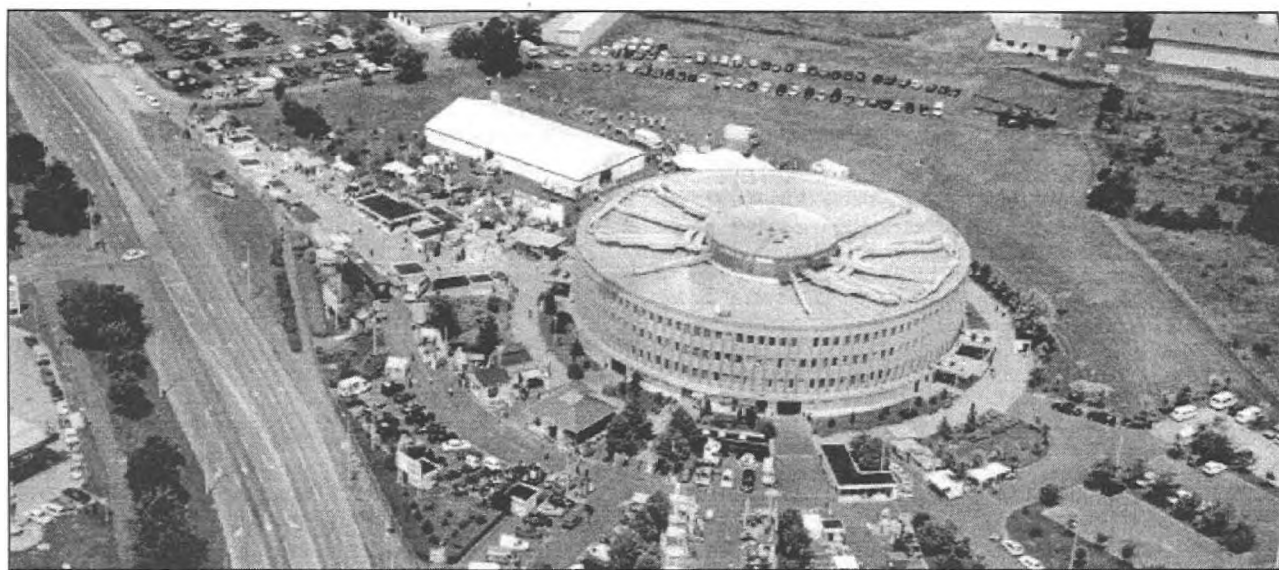
tent, îndreptînd atenția asistenței spre orientările de viitor: importanța euroregiunilor, intensificarea colaborării pe baza unor concursuri mixte PHARE, importanța și perspectivele privatizărilor din România, consecințele intrării în vigoare a noii legi a camerelor, posibilitățile de accelerare a procesului de aderare a Ungariei la UE. La întrebarea unui participant din România: „Care va fi impactul după

ce Ungaria va intra în UE?”, răspunsul a optat pentru intensificarea și creșterea importanței colaborărilor din cadrul CEFTA. Iar pe de altă parte, a atras atenția expertul, în colaborarea comercială, pe linia firmelor mixte, multi, nu limitarea, ci competiția, lupta pentru piață va trebui să predomine în viitor.

La întâlnirea de după-masă, discuțiile dintre oamenii de afaceri români și maghiari s-au axat pe chestiuni și probleme concrete, pe dificultăți și succese care lasă încă de dorit. Mai ales că firmele mixte româno-ungare sînt în majoritate firme mici și mijlocii, deși portofoliile din ambele țări preconizează (și sprijină) mai mult firmele mari, cu posibilități de investiție și capital mare.

Acum, Csaba EXPO și-a închis porțile, dar au rămas deschise o seamă de întrebări, dar și o seamă de șanse, care așteaptă să fie valorificate cît mai intens.

E. Illyés

cu seamă datorită participării active la conferința de dinainte de masă a unor specialiști reputați ai

Prezidiul UCRU dorește să reanimeze activitatea Fundației pentru Cultura Română din Ungaria

Fundația pentru Cultura Română a fost înființată de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria în anul 1992. Dispunînd de o conducere autonomă și de un fond de peste un milion de forinți, fundația practic nu a funcționat în cei 8 ani de la înființare. La ora actuală, prezidiul Uniunii poartă tratative cu dr. *Georghe Roateș*, președintele fundației pentru ca aceasta să-și reia activitatea în cît mai scurt timp posibil.

Corul „Pro Musica” la Pitești

Corul „Ars Nova” din Pitești împreună cu Centrul de Cultură și Creație al Municipiului a invitat corul mixt „Pro Musica” din Giulia, între 30 iunie și 2 iulie, la Festivalul Internațional „D. G. Kiriak”.

Formația noastră a acceptat invitația și s-a pregătit cu prelucrări folclorice românești, cu cîntece religioase și cu lucrări de D. G. Kiriak, compozitor născut la Pitești.

Corul „Pro Musica” pornește vineri, la 30 iunie spre Pitești. Călătoria este sprijinită de Fundația Publică „Pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria”.

Cea mai mare subvenție, 165 de mii de forinți, i s-a dat școlii din Săcal

Noi decizii la Fundația pentru Minorități

Programe interesante, subvenții modeste

În această categorie au fost înaintate opt concursuri românești, dintre care cinci au corespuns tuturor criteriilor de formă. Studenta Rita Ruja a înaintat două concursuri cu scopul organizării unor călătorii de studiu la școli medii și superioare din România, pentru a iniția tinerii români din Micherechi în sistemul de învățământ din România. Pen-

În primele zile de vară, Fundația Publică „Pentru Minorități Naționale și Etnice” a decis despre subvenționarea programelor din a doua parte a anului. La ședința din 15 iunie 2000 a Curatorului Fundației au fost discutate concursurile înaintate pentru sprijinirea programelor culturale, de păstrare a tradițiilor și organizarea diferitelor tabere, excursii de studii pentru elevi.

150 de mii de forinți, pentru ca să poată participa la un festival coral în România. Asociația Turistică a Românilor din Ungaria a

Darvas s-a angajat să organizeze întâlnirea școlarilor bihoreni, primind pentru acest program 100 de mii de forinți, precum alți 75 de mii pentru organizarea balului de culesul strugurilor și 55 de mii de forinți pentru întâlnirea reprezentanților români din jurul comunei Darvas. Societatea Culturală a Românilor din Budapesta va cinsti în această toamnă 100 de ani de la constituirea Capelei Bisericii Ortodoxe Române din curtea Gojdu. Societatea culturală primește pentru acest important proiect 70 de mii de forinți. Asociația Românilor din Budapesta va primi pentru un forum politic, încadrat într-un program cultural, 120 de mii de forinți. Centrul cultural din Apateu a primit de la Fundație 80 de mii de forinți pentru acoperirea cheltuielilor de repetiții ale echipei folclorice a școlarilor din Apateu. Comunitatea românilor din Pocei organizea-

ză și ea concursul de cunoștințe despre România pentru școlari. Această asociație primește 120 de mii de forinți pentru acela scop. Autogovernarea românească din Chitighaz va primi 60 de mii de forinți pentru finanțarea întâlnirii formațiilor de păstrare a tradițiilor.

Concursuri de burse

Fundația publică pentru minoritățile naționale și etnice din Ungaria, a cărui curator este și Gheorghe Marc, reprezentantul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, se va întruni la proxima ocazie doar în toamnă. Atunci va decide asupra concursurilor de burse pentru elevii de la liceele de naționalitate. Termenul de înscriere la acest concurs este **14 iulie 2000**. Concursurile pentru bursele de studii superioare trebuie înaintate până la **29 septembrie 2000**. Pentru elevii de liceu se va acorda o subvenție de 5 mii de forinți, iar pentru studenții 10 mii de forinți pe lună. Informații suplimentare și formularele pentru concursurile de burse le puteți obține și de la redacția Foii românești.

Ștefan Frătean

Noua școală din Săcal, care va fi dată în folosință în august

tru aceste programe interesante și probabil de folos pentru participanți a obținut câte 37-37 de mii de forinți. Reprezentanța românească din sectorul VII al Budapestei a primit 126 de mii de forinți pentru găzduirea elevilor Școlii generale românești din Giula cu scopul de a prezenta copiilor giulani locurile istorice și culturale românești din capitala Ungariei. Școala generală română din Micherechi va primi 140 de mii de forinți de la Fundație pentru organizarea taberei etnografice și de lectură în toamna anului 2000. Cel mai mare sprijin se acordă Școlii generale cu secție română din Săcal. Școala din Bihor primește 165 de mii de forinți pentru întreținerea relațiilor de înfrățire cu instituții școlare din România.

Concursuri multe, bani relativ puțini

În categoria programelor de păstrare a tradițiilor (gen de concurs popular în rîndul organizațiilor minorităților) au fost înaintate relativ multe concursuri românești, 35 la număr. Dintre ele au fost sprijinite 23 de programe. Subvențiile pentru diferitele angajamente aparte nu depășesc însă 150 de mii de forinți. Această sumă o va primi Asociația Culturală a Românilor din Chitighaz pentru organizarea programului de colinde în ajunul Crăciunului din anul 2000. Corul femeilor din Bătania este sprijinit, la fel, cu

obținut tot 150 de mii de forinți pentru organizarea tradiționalei tabere de iarnă în România. Uniunea Românilor din Bichișciaba va primi, de asemenea, 150 de mii de forinți pentru organizarea unui program muzical românesc. Centrul cultural din Giula a obținut 100 de mii de forinți pentru organizarea unei serate folclorice în amintirea vestitului dansator Gheorghe Nistor din Micherechi. Autogovernarea românească din Chitighaz primește 80 de mii de forinți pentru organizarea și în acest an a unui program cultural ecumenic. Reprezentanța românească din sectorul VII din Budapesta beneficiază de 100 de mii de forinți pentru vizita membrilor comunității românilor din Capitală la Giula, apoi alți 80 de mii pentru organizarea unui program cultural în ajunul Crăciunului, la Budapesta. Autogovernarea românească din Săcal primește 80 de mii de forinți pentru întâlnirile între tinerii din Săcal și colegii lor din România. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria va dispune de 100 de mii de forinți pentru organizarea unui program cultural cu ocazia întâlnirii cu 50 de ziașiști români de pretutindeni la Giula, apoi încă 120 de mii de forinți pentru pregătirea și desfășurarea concertelor de colinzi, precum și alte 100 de mii, respectiv 80 de mii de forinți pentru sprijinirea participării Corului „Pro musica” la un festival din Italia și România. Autogovernarea românească din

În atenția celor exigenți

Nu-i totuna...

Sîntem din ce în ce mai mulți la număr, profesori de limba română, care considerăm depășită predarea gramaticii bazată pe definiții și analize. Părerea e justă, deoarece metoda gramatizării nu rezultă necondiționat felul de a vorbi corect românește. Cu toate acestea nu putem să neglijăm unele norme gramaticale. Mai ales luînd în considerație faptul că nu numai vorbim, ci cîteodată mai și scriem în limba română.

Pînă cînd în vorbire nu simțim nici o deosebire între două cuvinte formate din aceleași sunete, în scris trebuie respectate regulile de ortografie.

Deci, nu-i totuna că scriem *odată* (cîndva) sau *o dată* (o singură dată), *demult* (odinioară) sau *de mult* (de vreme îndelungată), *într-una* (mereu) sau *într-una* (într-una din zilele trecute...), *după masă* (imediat după prînz) sau *după-masă* (aproximativ perioada dintre prînz și seară), *de altfel* (de altminteri) sau *de alt fel* (de altă varietate), *decît* (mai bun decît...) sau *de cît* (de cît timp ai nevoie să...), *deloc* (nicidecum) sau *de loc* (originar; este de loc din..., circumstanțial de loc), *deoparte* (la o oarecare depărtare de vorbitor) sau *de o parte* (pe de o parte... , pe de altă parte...).

Rămînînd la scrierea corectă, aș mai atrage atenția și asupra unor prescurtări folosite mai frecvent, ca de pildă: *d-ta* (dumneata), dar: *D-ta* (Domnia ta), *d-tale* (dumitale), dar: *D-tale* (Domniei tale), *d-lui* (domnului) *d-lui* (dumnealui), *d-ei* (dumneaei), dar: *D-ei* (Domniei ei), *d-na* (doamna), *d-nei* (doamnei).

Nu o dată greșim în folosirea corectă a următoarelor: *fii bun*, *fii bună*, *fiți buni*, *fiți bune*. Cînd pronumele dumneavoastră se referă la o persoană la singular și adjectivul bun, bună se va folosi la singular: *Domnule Crișan, fiți bun...* (și nu: fiți buni), *Doamna Muntean, fiți bună...* (și nu: fiți bune).

Nu-i totuna nici felul cum conjugăm verbele *a manifesta* și *a absolvi*. Cînd cineva exprimă un sentiment: *manifestă*, cînd participă la o manifestație: *manifestează*, cînd termină un an școlar: *absolvește*, cînd scutește pe cineva de pedeapsă: *absolvă*.

Lucia Borza

Cântare din inimă pentru Dumnezeu

„Privind în urmă la viața mea spirituală, mă îngrozesc la gândul că mă îndreptam cu pași repezi spre iad, dar Dumnezeu în bunătatea Lui mi-a schimbat pașii și m-a făcut așa cum cânt – moștean al cerului înalt. Am o bucurie deosebită în inima mea și prin cântare vreau să transmit tuturor celor care-L caută pe Dumnezeu.” (Vali Pentea Sava)

Vali Pentea Sava este o binecunoscută interpretă de muzică creștină care și-a pus întreaga ființă în slujba lui Dumnezeu. Din anul 1989 când a încheiat legământul cu Dumnezeu în apa botezului, slujirea și credințioșia ei față de Dumnezeu a luat forme concrete. Pentru ea, cântarea este mijlocul cel mai bun de glorificare a Mântuitorului, dar și expresia ascultării ei față de poruncile pe care Cristos le rostește în dreptul ei: „Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși” și „Mergeți în toată lumea și predicați Evanghelia”.

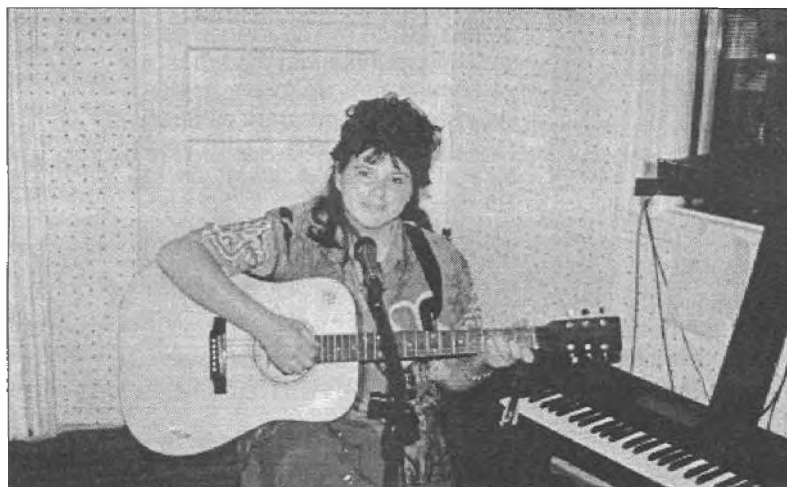
Uitându-ne în viața interpretei Vali Pentea Sava vedem, că ea a înțeles că Evanghelia este atât o lucrare practică, cât și spirituală. În anul 1989 a absolvit Liceul Sanitar din Oradea și pentru patru ani de zile a lucrat ca asistentă medicală la Spitalul Județean din Oradea. Între timp, a urmat și cursurile Institutului

Biblic Emanuel din Oradea, secția teologie-asistență socială. În anul 1995 s-a căsătorit cu Viorel Sava, care slujește ca pastor al

te deplin de Dumnezeu, interpreta dorește ca prin mesajul cântărilor ei să deschidă inima omului înspre Dumnezeu. Lucrarea

pot fi ascultate și la Radio Vocea Evangheliei, dar și la serviciile de evanghelizare organizate în România sau în comunitățile ro-

Bisericii Baptiste din Alparia.

Înțelegem că Vali Pentea Sava cunoaște nevoile și suferința omului, dar și iubește omul pentru ceea ce el ar putea să devină prin credința în Isus Cristos. Așa cum viața și viitorul ei au fost schimba-

ei de evanghelizare prin cântare se poate măsura și prin cele 6 albumuri muzicale realizate: „Un om nou”, „Să știe tot pământul”, „Destul”, „A venit Lumina în întuneric”, „Oce valuri de ndurare”, „Doamne îți mulțumesc”. Cântecurile ei

mânești din străinătate. Cântările, fie că sunt compuse de interpretă, fie că sunt preluate de la alți compozitori creștini, ele exprimă mărturia unei noi vieți trăită în Cristos și pentru Cristos, de cea care este Vali Pentea Sava.

– Nicoleta –

Neputințele personale nu trebuie să ne inhibe sau să ne descurajeze. Duhul Sfânt este Cel care îi umple de putere pe credincioși în viața și slujirea lor creștină. (Millard J. Erickson)

Duhul Sfânt este o persoană, nu o forță nedeslușită. Așadar, El este cineva cu care noi putem avea o relație personală, cineva cui ne putem și trebuie să ne rugăm. (Millard J. Erickson)

Credinciosul trebuie să spună altora despre Cristos. Aceasta înseamnă ascultare față de însărcinarea dată de Isus. Dacă vei spune ceea ce știi, Duhul Sfânt va folosi cea mai slabă mărturie a ta ca să realizeze lucruri mari. Ceea ce binecuvântează și folosește Dumnezeu nu este capacitatea noastră, ci disponibilitatea noastră. (Darrell W. Robinson)

Duhul Sfânt purcede de la Tatăl sau de la Tatăl și de la Fiul

Referitor la persoana Duhului Sfânt, trebuie să precizăm că în teologie există o mare dispută cu privire la relația dintre Duhul Sfânt și Dumnezeu Tatăl și dintre Duhul Sfânt și Domnul Isus Cristos.

Relația dintre Dumnezeu Tatăl și Domnul Isus se stabilește prin cuvântul **naștere**; Dumnezeu Tatăl Îl naște pe Dumnezeu Fiul. Și acesta este un proces veșnic. Nașterea continuă permanent și nu există un timp când El să nu fi fost născut.

Relația dintre Dumnezeu Tatăl și Duhul Sfânt este determinată în Biblie de cuvântul **purcedere** sau **iese de la** sau **emană de la**. Singurul text pe care îl avem pentru această afirmație este acela din Ioan 15:26: „Când va veni Mângâietorul, pe care Îl voi trimite de la Tatăl, adică Duhul adevărului, care purcede de la Tatăl, El va mărturisi despre mine.”

Și acum câteva cuvinte despre marea dispută dintre teologii ortodocși și cei catolici cu privire la această temă.

De-a lungul secolelor, între aceste două biserici s-a produs o mare schismă, s-a adâncit o tot mai mare prăpastie, așa încât, după anul 1000 s-a găsit propriu-zis un pretext de separare definitivă, ruptura făcându-se tocmai în legătură cu această **purcedere**, catolicii adăugând la **purcederea de la Tatăl** purcederea Duhului Sfânt și de la Fiul. Însăși formula originală latină din Credo-ul catolic definește astfel această **purcedere** și de la Fiul: **Et in Spiritum Sanctum qui ex Patre Filioque procedit** [...], „que” fiind conjuncția „și”, iar „Filio” însemnând Fiul, deci „care purcede de la Tatăl și de la Fiul”.

Ortodocșii, pe de altă parte, spun pe temeiul lui Ioan 15:26, citat mai sus, că Duhul Sfânt purcede numai de la Tatăl.

Noi știm că Duhul Sfânt mai este numit și **Duhul lui Isus** și **Duhul lui Cristos**, iar Domnul Isus spune El Însuși: „Eu vi-l voi trimite.” Tocmai aceste trei lucruri au stat la baza doctrinei **Filioque** spre care înclină de fapt majoritatea protestanților.

Există suficiente indicații că Duhul Sfânt are această legătură intimă cu Domnul Isus, așa încât atunci când e trimis, El vine, El purcede și de la Dumnezeu Tatăl și de la Dumnezeu Fiul. El este, într-adevăr, Duhul lui Dumnezeu și este Duhul lui Cristos, Duhul lui Isus.

Pastor Prof. Dr. Iosif Țon

(articol preluat cu permisiune din lucrarea **Să ne cunoaștem crezul**)

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Pagină realizată de Nicoleta Burtic

Scrieri pentru tablita inimii

Conferință pentru pace la Budapesta

În perioada 31 mai–2 iunie 2000 a avut loc, la hotelul Hadik din Budapesta, conferința cu tema „Religie și reconciliere în Europa de Sud-Est”, organizată de Comitetul Justitia et Pax al Conferinței Episcopilor Catolici din Ungaria, cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe, al Ministerului Moștenirii Național-Culturale din Ungaria și al Fundației Hans Seidel.

La conferință au participat reprezentanți ai comunităților ortodoxe, catolice, protestante și musulmane din Albania, Iugoslavia, Macedonia, Bulgaria, Bosnia și Herțegovina, Croația, Austria, România și bineînțeles, Ungaria. Participanții au fost episcopi și preoți sau pastori creștini, misionari creștini (din toate cele trei confesiuni), precum și conducători spirituali și lideri de opinie din comunitățile musulmane din zonă.

Partea ortodoxă a fost reprezentată de patru ierarhi: Prea Fericirea Sa, Părintele Arhiepiscop Anastasie, al Tiranei și a Toată Albania, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Mihail al Vienei și Austriei, Exarh al Ungariei (reprezentantul Patriarhiei Constantinopolului), Prea Sfințitul Episcop Sofronie, al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria (delegat de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, din partea Patriarhiei Române) și Prea Sfințitul Episcop Porfirie al Egerului, Vicar al Eparhiei Bacicăi (din partea Patriarhiei Sârbe).

Din Ungaria au mai luat parte episcopi romano-catolici și preoți, Domnul Episcop Reformat Böleskei Gusztáv din Debrețin, Domnul Rockenbauer Zoltán, Ministrul Moștenirii Național-Culturale și Domnul Németh Zsolt, Secretar de Stat la Ministerul Afacerilor Externe. Au fost prezenți, dintre episcopii catolici, Cardinalul – Primat Paskai László, Arhiepiscop de Esztergom și Budapesta, Arhiepiscopul Egerului, Seregély István, Președintele Conferinței Episcopilor Catolici din Ungaria și Episcopul de Pécs, Mayer Mihály, Președintele Comitetului Justitia et Pax.

Din România au venit doi reprezentanți catolici: Episcopul romano-catolic din Oradea, Tempfli József și Monseniorul Grigore Duma, Cancelar la Episcopia romano-catolică din Iași, Biserica Ortodoxă Română fiind reprezentată, cum am arătat mai sus, de Prea Sfințitul Sofronie al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

În total, participanții la conferință, împreună cu observatorii, s-au apropiat de numărul de 50 de persoane. Conferința a fost onorată și de prezența unor oaspeți din afara spațiului balcanic și central-european: Domnul Bodo Hombach de la Bruxelles, Coordonator Special al Pactului de Stabilitate, care a rostit comunicarea „Pactul de Stabili-

tate pentru Europa de Sud-Est și comunitățile religioase”, numeroși observatori, între care Domnul Keith Jenkins, Secretar General Asociat, din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, cu sediul la Geneva (Elveția). S-a vorbit în engleză, germană și maghiară.

Icoană cu patru sfinți (Voivodina)

Programul a fost alcătuit din cinci părți: patru sesiuni de comunicări și discuții și o sesiune de rugăciune ecumenică și inter-religioasă. Din toată conferința s-a desprins ideea necesității dialogului, a importanței întâlnirilor de acest fel, dar și a încercării de punere în practică a punctelor de vedere religioase pentru o coexistență pașnică în Balcani. Liniile principale de discuție au fost: temeiul teologic al reconcilierii, relația dintre identitatea națională și cea religioasă, condițiile pentru o coexistență pașnică, religiile pentru promovarea păcii și a securității în zonă, dialogul și cooperarea inter-religioasă.

Opinia ortodoxă a fost prezentată în mod strălucit de Prea Fericitul Părinte Arhiepiscop Anastasie, „adevărat credincios și păstor desăvârșit”, cum l-a numit un tânăr catolic din Bosnia și Herțegovina. Prea Fericirea Sa a subliniat importanța cultivării respectului pentru ceilalți, a acceptării identității celuilalt și a vorbit îndelung despre folosul dialogului în lumea de astăzi, al dialogului dintre religii, Ortodoxia cultivând nu doar credințioșia față de propria identitate, ci și deschiderea față de valorile dialogului, într-o lume aflată tot mai mult sub presiunea fenomenului numit globalizare, care a dus la accentuarea pluralismului religios, mai cu seamă în marile orașe.

De fapt, toți vorbitorii au insistat asupra rolului important pe care religia îl are în înțelegerea, reconcilierea și coexistența pașnică a națiunilor. Organizatorii au mărturisit că împlinirea chemărilor religioase ajută la securitatea și stabilitatea din zonă. Totul s-a încheiat printr-o conferință de presă, în cursul căreia s-a dat un comunicat, pregătit de organizatori.

Socotim că astfel de manifestări ajută în mod real la înțelegerea mai exactă a lumii în care trăim, la conștientizarea propriei noastre credințe și la maturizarea noastră, atât ca persoane, cât și în comunitățile din care facem parte, pentru ca intoleranța, neîncrederea și chiar ostilitatea seculară dintre noi să nu-și mai aibă rostul. Felicitări tuturor celor care au avut inițiativa acestei conferințe. Și, să nu uităm, am fost împreună la masa de lucru cei care, în urmă cu câteva veacuri, ne luptam în crucade, gata de vărsare de sânge. În numele cui? Nici într-un caz al lui Hristos! Și totuși, istoria se repetă. Cui folosește?

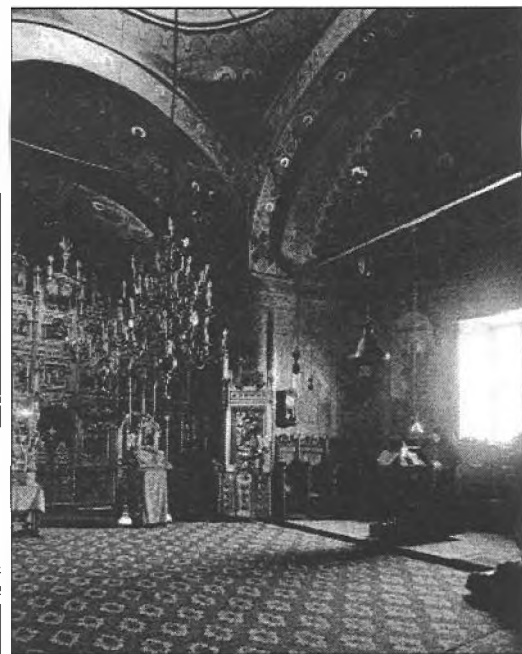
Cum ne comportăm în biserică

Biserica este o clădire publică anume construită și sfințită pentru ca înăuntrul ei să se poată propovădui Evanghelia și să se poată săvârși afit cultul divin public (laudele bisericești, Liturgia și sfintele Taine), cât și rugăciunile particulare. Biserica nu se poate confunda cu sălile în care pot avea loc ședințe, conferințe sau spectacole, fie ele și cu caracter religios. Este, prin excelență, loc de rugăciune. Prin urmare, în biserică nu se poate intra, sta și rămâne oricum. Firesc este ca în biserică, prin poziția și gesturile trupului și prin dispoziția sufletului, să îl căutăm pe Dumnezeu, să avem să percepem prezența Lui, să vrem să comunicăm cu El prin rugăciune și contemplație.

Știind că biserica este „casa lui Dumnezeu”, creștinul îl salută pe „Stăpînul casei” cînd intră, făcîndu-și semnul crucii și rostind rugăciunea: „Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserică Ta cea sfințită întru dreptatea Ta, pentru vrăjmașii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea.” Sau poate improviza altă formă de adresare (rugăciune). Apoi merge în fața tetrapodului din mijlocul bisericii (în Transilvania) sau din dreapta naosului, rostind rugăciunea: „Învieră Ta, Hristoase, îngerii o laudă în ceruri și pe noi, pe pămînt, ne învrednicește cu inimă curată să Te mărim” – în cazul în care acolo se găsește icoana Învierii; cînd se află icoana altui sfînt, rostește o rugăciune adecvată. După aceea merge la icoana Mintuito-rului de pe catapeteasmă și la cele din dreapta acesteia; apoi la icoanele Maicii Domnului din stînga și, respectiv, de pe catapeteasmă, precum și la celelalte icoane, din stînga icoanei Maicii Domnului, rostindu-și rugăciunile cuvenite, stînd în picioare sau în genunchi, făcînd semnul crucii și sărutîndu-le ca semn de comuniune cu cei zugrăviți pe ele. La urmă va aprinde lumînările. Totul trebuie făcut cu decență, în liniște și cu deosebită grijă, spre a nu deranja pe ceilalți credincioși aflați în rugăciune. În sfîrșit, credinciosul va alege un loc pentru a-și continua dialogul cu Dumnezeu.

Dacă a început slujba și este multă lume în biserică, acest ritual nu mai poate fi săvîrșit în întregime, ci doar atît cît nu sînt deranjate slujba și rugăciunile celorlalți. Creștinul se va închina eventual la icoana Învierii de pe tetrapodul din naos; dacă urmează Liturgia, va merge la catapeteasmă, în dreptul ușii diaconești din stînga (spre proscomidiar, locul unde se săvîrșește proscomidia), și își va prezenta ofranda (prescura și pomelnicul cu viii și morții pe care preotul îi va pomeni la proscomidie), apoi se va așeza discret undeva ca să-și continue rugăciunile și să participe la slujbă. Își va duce pînă la capăt ritualul închinării după terminarea slujbei.

În biserică nu există locuri anume destinate femeilor și bărbaților. Există totuși obiceiul, mai ales la țară, ca femeile să stea în partea stîngă, iar bărbații în partea dreaptă a bisericii. Important este ca fiecare să se așeze astfel încît să nu deranjeze pe nimeni și să se poată ruga nestingherit.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 2 iulie 2000

Crîstor	– ora 9.00 – pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 11.00 – pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00 – pr. Ilie Ciocan
Budapesta	– ora 10.00 – pr. Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	– ora 10.00 – P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 – pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30 – pr. Florin Olteanu
Ciorvaș	– ora 10.00 – pr. Teodor Marc
Giula II.	– ora 8.30 – pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 10.00 – pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00 – pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 – pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00 – pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

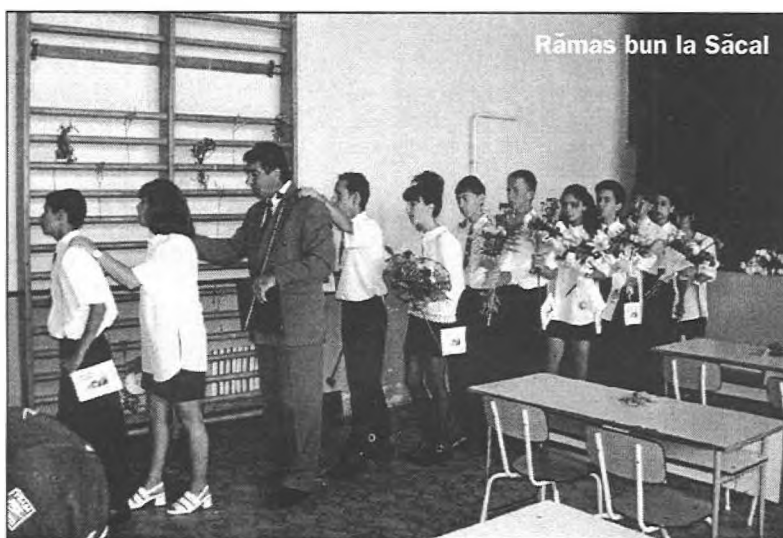
Duminică,	ora 17.00 – program religios
Marți,	ora 18.00 – oră de rugăciune

În centrul festivității – ABSOLVENTUL

Serbare la Micherechi

Am urmărit cu mult interes felul cum au decurs serbările de la sfârșitul anului școlar. În cele mai multe locuri, festivitatea de rămas bun a absolvenților a fost ținută împreună cu serbarea de sfârșit de an, când s-au împărțit și certificatele. Cîteva trăsături generale sînt demne de luat în seamă: serbările au fost adevărate sărbători familiale, la care au participat nu numai părinții și frații, ci și nași și bunici, unchi și mătuși. Atmosfera festivă a fost întărită și prin decorația bogată a sălilor de clasă, a curții, a întregului centru școlar. În cele mai multe locuri, absolvenții, după ce au colindat prin clase, s-au aliniat cu emoții și au urmărit un program variat, oferit de colegii mai mici. Iar fiindcă timpul a fost însoțit (deși răcoros), în cele mai multe locuri serbarea s-a ținut în curtea școlii sau pe terenul sportiv din apropiere. Publicul a ocupat loc pe scaune și bănci, urmărind de regulă un program festiv, care a cuprins mai ales recitări și cîntece potrivite ocaziei. Aici se remarcă tendințe noi și îmbucurătoare: tot mai multe montaje literar-muzicale cu mo-

Rămas bun la Săcal

mente umoristice sau satirice. În cîteva locuri, absolvenții au făcut scurte caracterizări colegilor sau invers: ei au fost caracterizați de colegii dintr-a șaptea. La fel, epigrame spirituale puteau fi ascultate la adresa profesorilor sau a colegilor. Tot la capitolul „programe” s-au constatat două tendințe: la școlile noastre „mari” festivitatea a decurs în mod îmbucurător aproape integral românește, pe cînd în celelalte școli

în care se predă româna, aproape că nu s-a auzit vorbă românească – nici acolo, unde statul asigură subvenții și alocații considerabile pentru îmbunătățirea nivelului de predare a limbii. La masa mare a prezidiului, o mulțime de cărți, rînduite după clase, urmau să fie oferite celor mai buni elevi. Iar aici trebuie remarcat că în acest an, în școlile noastre au terminat foarte mulți copii buni și foarte buni. În fiecare școală, diriginții se puteau mîndri cu absolvenți eminenți, cu elevi care cîștigaseră concursuri și competiții de specialitate chiar pe

„start financiar”, pentru cheltuielile (tot mai mari) din anii următori de studii. Însă în mod îmbucurător trebuie să vedem și în această tendință nouă rolul și locul autogovernărilor sau asociațiilor românești, care în mai multe localități au oferit, aparte, premii speciale elevilor buni la română.

Ce se mai poate constata?

Flori, multe flori, multe, multe flori.

Și apoi, cadouri, multe cadouri, prea multe cadouri.

Fără să stricăm atmosfera de sărbătoare: oare e un merit chiar atît de mare dacă un copil termină cele opt clase obligatorii de școală generală?!

În schimb: atmosfera și marea sărbătoare a școlarilor este și un prilej minunat al întăririi familiilor, a spiritului de comunitate.

Deci: serbări frumoase, emoționante – DA, cadouri cît mai costisitoare și mai multe – NU. Mai degrabă o excursie de neuitat cu părinții sau pentru ultima dată cu întreaga clasă.

Edda Illyés

E vacanță!!!

În școlile generale și medii din țara noastră vineri, la 16 iunie, clopoțelul a sunat pentru ultima dată. Vacanța a sosit pentru peste 1 milion 300 de mii de elevi. Conform noilor prevederi, anul școlar 2000–2001 va începe la 28 august. Elevii și profesorii vor beneficia de trei vacanțe: vacanța de toamnă în perioada 1–5 noiembrie, vacanța de iarnă în perioada 22 decembrie – 2 ianuarie și vacanța de primăvară între 11–17 aprilie 2001.

Copii bucuroși (Săcal)

Părinți emoționați (Micherechi)

Absolvenții școlilor noastre generale în anul 1999-2000

ALETEA

Enikő András
Edit Balogh
Erica Csányi
Elisabeta Kunos
Gabriela Pap
Kitti Rác
Aliz Samu
Anikó Tripon

Dirigintă:
Elena Cioban Somogyi

APATEU

Gavril Bertalan
Orsolya Eszenyi
Zsolt Gulyás
Gabriela Gyöngyi
Nicoleta Horváth
Judit Kolozsvári
Gheorghe Kormány
Anita Nagy
Nándor Seregély
Judit Sipos
Melinda Szűcs
Victor Zima

Dirigintă: Ildikó Oláh

BĂTANIA

Roland Irhás
Monica Horváth
Beata Szalma
Attila Róka
Cristian Gajda
Ioan Sztoján
Norbert Juhász

Dirigintă: Otilia Băncilă

BEDEU

Suzana Barta
Ioan Buzás
Gavril Nagy
Boglárka Szőke
Norbert Veress
Csilla Vértesi
Petru Zsiros
Janet Jurca

Dirigintă: Elena Silaghi

CENAD

Zsolt Ábrahám
Anita Gén
Toma Ștefan Guba
Tímea Halál
Toma Branko Jesity
Attila Mészáros
Adriana Păcurar
Gavril Prónai
Petru Prónai
Andrei Túri
Daniel Veder

Diriginte: Tóth Zsombor

CHITIGHAZ

Toma Ale
Barnabás Hodojo
Silvia Hotea
Erica Iepure
Eva Iuhás-Kiss
Robert Mitnacht
Maria Molnár
Barbara Otlăcan
Csilla Ökrös
Silvia Popp
Francisc Sipiczki
Rudolf Stoica
Judit Monica Jurca

Dirigintă: Ana Borbély

GIULA

Adela Anastas
Adam Bordaș
Roland Cioban
Barnabás Csongrádi
Alexandra Finteușan
Roland Gábor
Vencel Gyulai
Anamaria Ivan
Ildikó Ianc
Aneta Iova
Ștefan Cîmpian
Vasile Nagy
Gavril Nemeș
Elena Nicuțu
Mircea Sergiu Onița
Attila Santău
Iuliana Tóth
Ioan Jurca

Dirigintă: Ildikó Ruja

MICHERECHI

8/A
Silvia Ardelean
Toma Ardelean
Géza Balogh
Vasile Bozga
Silvia Cioca
Marta Fekete
Roland Iuhás
Aurica Kolozsi
Aurel Martin
Nicoleta Netea
Maria Puskár
Alexandra Ruja
Petru Ruja

Dirigintă: Maria Petrușan

8/B
Brigitta Gurzäu
Ioan Gurzäu
Adam Iuhás
Balázs Condoroș
Victoria Covaci
Gheorghe Cozma
Vasile Cozma
Zoltán Nistor
Ioan Oros
Vasile Oros
Beniamin Pop
Roland Ruja
Toma Ruja

Diriginte: Mihai Boca

OTLACA-PUȘTĂ

Aurica Miha
Diriginte: Patai János

SÁCAL

Norbert Czirók
Attila Erős
Aneta Gurba
Richárd Gurba
Anita Mohácsi
Cristian Kovács
Vasile Pap
Vasile Szeip
Orsolya Szakadāti
Antal Tarsoly

Dirigintă:
Eva Boncza Túri

Momente festive la Chitighaz

Absolvenții din Giula

Tabără de vară pentru elevii cei mai buni la română

De pe acum, elevii au început mult așteptata vacanță de vară. În cursul verii se fac excursii, drumeții, călătorii, iar elevilor, care în timpul anului școlar au depus o activitate susținută, merituoasă, li se asigură, ca răsplată a muncii lor, posibilitatea de a participa la diferite tabere de odihnă și instructaj. O astfel de tabără va avea loc și la Giula, între 25-30 iunie. Cea de-a doua ediție a taberei de cunoașterea trecutului românilor din Ungaria va fi organizată de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, împreună cu Institutul Pedagogic din județul Bichiș, la Centrul Cultural Românesc. La programul taberei participă aproape 30 de elevi din școlile noastre. În ceea ce privește zilele de tabără: programul zilnic ca fi cel tradițional, ca în orice tabără. Dar în plus, prin ceea ce se va deosebi de altele: programele specifice de dinainte de masă, pregătite anume, în vederea cunoașterii istoriei naționalității noastre.

Perioada examenelor

Elevii liceului românesc din Giula au dat examenul de bacalaureat la începutul acestei săptămâni, în zilele de 20-21 iunie. Dintre cei 26 de absolvenți, 22 doresc să-și continue studiile la facultăți și universități din țară sau din România.

Anul acesta, în Ungaria 142 de mii de tineri sînt dornici de a-și continua

studiile la instituții superioare de învățămînt. Examenele de admitere încep după terminarea examenelor de bacalaureat și se vor desfășura în zilele de 26, 27 și 28 iunie, cînd vor avea loc examenele în scris. Cele orale se vor desfășura pînă la data de 12 iulie. Instituțiile vor afișa rezultatele începînd cu data de 24 iulie.

SĂRĂCIA și acoperișul de trestie

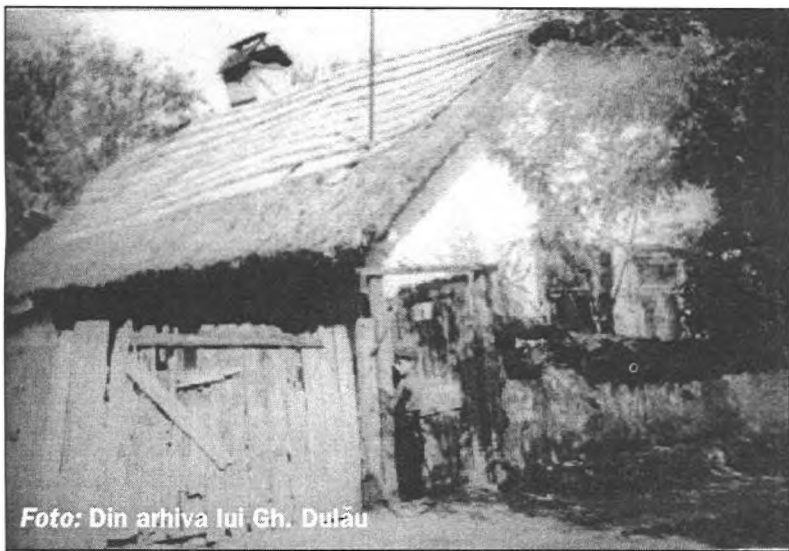

Foto: Din arhiva lui Gh. Dulău

La începutul anilor cincizeci, la noi în vecini era o casă țărănească acoperită cu stuf. Nu locuia nimeni în ea, era goală, gazele stăteau la sălaș... Atunci nu s-a întrebat – așa era moda – oficialitățile pur și simplu au deschis poarta și au mutat acolo o familie mare cu șase copii și o bunică bătrână... Nu-i cunoșteam, nici părinții mei nu știau nimic despre ei, așa că noi ne-am cîntărit așa cum se obișnuiește între copii, am făcut cunoștință și apoi, după cîțva timp, ne-am împrietenit. Eu am fost norocos, căci în timpul zilei totdeauna aveam cu cine să mă joc.

Știu că pe vremea aceea – în anii cincizeci – nimeni nu era bogat, dar ca ei de săraci nu cred că mai era ceva în sat. Nici haine, nici mîncare, nici lemne de foc nu prea aveau. Vara era mai ușor, nu aveau nevoie de atîtea haine, nu a trebuit să încălzească. Cei mai mici, în anotimpul geros, nici nu prea ieșeau la uliță. Se cucuiau în fereastră, de acolo se holbau, cum ne jucam în zăpadă...

Unde erau așa mulți, a trebuit să fie ordine: fiecare își avea datoria zilnică. Mama și fata cea mare au spălat (apă și săpun de casă a fost), copiii mai mari au cărat apa de la fîntîna arteziană, dacă nu a fost apă dă ploaie. Feciorii mai mari umblau primăvara la sapă ca „zunași”, iar cei care mai aveau timp de joacă, deseori ne întrebau cît e ceasul... că aveau datoriile lor din casă...

Hainele vecinilor noștri – cele puține – erau curate, în camera în care locuiau, era pat lîngă pat – pe acești cîțiva metri pătrați au dormit nouă suflete... Îmi aduc aminte cum se certau, dar știam din experiență cît de mult se iubeau și se cinsteau unul pe altul. Exista o legătură adîncă, puternică între ei, nu se lăsa unul pe altul, iar cînd careva avea vreo problemă, săreau toți ca unul și se ajutau.

Capul familiei nu prea lucra, căci era bolnăvicios. Numai ocazional se angaja așa, la muncă mai ușoară. Nu știu din ce au trăit și cum au supraviețuit.

Nu uit cum, cîteodată, și eu m-am pus cu ei la masă. Atunci a fost așternută pe pămînt o pătură, acolo a fost locul copiilor. Fiecare copil a primit un blid din aluminiu și o lingură. Vă închipuiți ce dulce a fost mîncarea acolo, printre copii mulți. A fost un adevărat cerc unde nu prea s-a vorbit și s-a mîncat totul, nici de leac nu au rămas sfărîmături. Cînd m-am mîndrit acasă că am prînzit împreună la vecini, și ce bună a fost mîncarea, mama era supărată pe mine, m-a ocărit și zicea „Numai tu ai lipsit de acolo! Parcă n-ar fi destule gurile flămînde, în sărăcia aceea... Să nu aud încă o dată că te-ai pus la masă la ei... Nerușinatule!” Dar altă dată, au venit și ei la noi, și atunci ei au mîncat cu mine, și așa am egalatcumva datoria... Azi părinții din vecini nu mai sînt în viață. Cei șase frați trăiesc la Seghedin, în condiții bune, fiecare are casă proprie, dar nici unul nu are mai mult de trei copii... probabil își amintesc de sărăcia în care au crescut, își amintesc cîte guri flămînde au cerut de mîncare, și nu le-a plăcut să umble în hainele fraților mai mari.

Nu prea mai sînt case acoperite cu stuf, dar a pierit pe azi și idealul familiei mari.

Șt. Orlan

Despre importanța jocului...

... În viața copiilor s-au scris numeroase articole, studii, din partea specialiștilor. De necesitatea jocului nu se îndoiesc nici aceia care n-au citit literatura de specialitate. Majoritatea bunicii lor și părinților se joacă instinctiv cu nepoții și copilașii lor chiar din primele momente ale vieții acestora. În grădinițele de copii, ca scop primordial în munca instructiv-educativă au loc diverse jocuri datorită cărora copilașii își însușesc deprinderi multilaterale.

O dată cu viața de școlar, jocurile devin treptat tot mai rare. În cadrul lecțiilor nu e timp pentru joacă, în recreații unii dintre elevi stau tăcuți în curtea școlii, alții se zbenguiesc, iar alții răsfoiesc manualul ca în ultimul moment să mai soarbă cîte ceva din oceanul științei.

Deși jocul ar avea loc și la școală, în cadrul lecțiilor. Oricare obiect de studiu oferă posibilități ca la sfîrșitul orei, doar în 2-3 minute, elevii să răspundă la cîteva întrebări-fulger. Acestea, bazîndu-se pe cunoștințele însușite mai devreme, servesc și drept prilej de repetiție. Iar prezentate ca un fel de „concurs”, sînt nu numai distractive, dar și înviorătoare.

Această convingere o am din constatările unei profesoare,

care introducea cu regularitate în cadrul lecțiilor de limbă cîteva rebusuri. Elevii așteptau cu deosebite emoții lecțiile respective, iar ca rezultat îmbucurător: după două-trei ocazii, la jocuri începuseră să participe activ și elevii cei mai slabi în obiectul respectiv.

Dezlegarea rebusurilor sau a cuvintelor încrucișate, fără discuție, transmit cunoștințe, distrează, chiar și cînd cineva stă singur acasă. Acest mod de petrecere a timpului liber, din păcate, se pune pe planul al doilea față de jocurile electronice... ceea ce poartă în sine pericolul ca unii, mai tîrziu, să fie captați de jocurile de noroc...

Mulți spun că nu le plac rebusurile. Probabil, pentru că nu le știu dezlega. Măcar și acest lucru se poate învăța. Oferind mai multe posibilități de exersare în acest sens, aceștia ar participa cu mai mult succes la puținele concursuri școlare.

În orice joc, în orice concurs, în mod firesc, unii sînt învingători, alții învinși. Primii se bucură, cei din urmă se necăjesc. Participarea la cît mai multe jocuri și concursuri, încă de la vîrsta preșcolară, cred că ar înlesni suportarea eșecurilor, eșecuri care stau la pîndă, amenințîndu-ne pe toți aproape la tot pasul.

Lucia Borza

Educația prin lectură

– ce le citim copiilor noștri –

Unul din mijloacele de educație și instruire ale copilului cele mai eficiente și mai la îndemînă este lectura. Adesea, neglijînd acest aspect, unii părinți fac o mare greșală, deoarece copiii percep lumea ca pe ceva mirific, neviolent și nepericulos, fără a putea face diferența între Bine și Rău. Micile năzdrăvănii pe care le fac, pentru care sînt certați sau lăudați, nu-i ajută să-și facă o reprezentare clară a acestor noțiuni. Din primii ani ai copilăriei și pînă la vîrsta adolescenței, psihicul și personalitatea omului se află în continuă formare și transformare. De aceea, copilul trebuie pregătit. Cu inocența lui, dacă ar fi lăsat să învețe doar din experiențele proprii, ar putea fi extrem de traumatizant pentru el; dimpotrivă, dacă ar fi ferit mereu de experiențele de viață, va avea o personalitate labilă și nu va învăța niciodată să-și asume consecințele faptelor sale. De aceea, lumea basmelor și a poveștilor în care se oglindește întotdeauna lupta dintre Bine și Rău, este cea în care copilul pătrunde cel mai ușor și din care învață cele mai multe lucruri despre adevăratele valori. Mai întîi ascultîndu-le, și mai tîrziu prin lectura lor, copiii își însușesc foarte repede morala pozitivă din acest gen de scrieri.

„Că-s mulți 90 de ani... tare mulți...”

– Interviu cu Ana Purdi, cea mai bătrână femeie din Otlaca-Pustă –

Cu ocazia zilei sătești de la Otlaca-Pustă, conducerea localității i-a felicitat și pe cei mai vîrstnici oameni din sat. Cea mai bătrână femeie și cel mai bătrîn bărbat sînt de origine românească. **Ana Purdi** are 90 de ani împliniți, iar **Mihai Sîrb** este de-o vîrstă cu biserica ortodoxă din sat. El s-a născut cu 88 de ani în urmă. Nana Ana n-a putut participa la festivitatea din cauza bolii de care suferă în aceste zile, dar noi am vizitat-o la ea acasă, interesîndu-ne despre viața ei, despre familia ei și despre amintirile celor 90 de ani.

– Numele meu de fată e Ana Dobrițan. M-am născut în 1909, la 10 octombrie.

– Aici la Otlaca v-ați născut?

– Da, și aici mi-am trăit toată viața.

– Și părinții, și bunicii s-au născut și au trăit aici?

– Da, și ei au fost din Otlaca. Pe mine și pe frații mei ne-au crescut bunicii, căci mama a murit cînd eu am fost de numai șase ani. Frate meu a fost atunci de patru ani, iar sora mea numai de doi ani. Ne-a crescut mama lui tata.

– Cum ați trăit? Familia cum a dus-o în acei ani de început de secol?

– Am trăit greu. Am fost săraci. Cînd am fost mai mărișori, ne-am băgat de slugă. Eu am grijit mult de gîste. Nici la școală nu tare am putut merge că nu am avut cu ce mă încălța. Atunci cînd a fost vremea mai caldă a fost cumva, dar iarna nici n-am putut ieși din casă. Am stat lipiți de cuptor.

– Toată lumea a fost săracă în sat?

– Nu, au fost și gazde. Săracii au lucrat la cei bogați. Îmi aduc aminte cum seara primeam o oală de „sămăchișe” de mîncat. Au fost răi și blăstămați bogații de atunci. Nu ne-au „biciulit”.

– Cum v-ați putut mărita cînd ați fost mai mare?

– Eu m-am măritat aici, la sălașul acesta. Am fost slujnică trei ani. Cînd am fost de 14 ani m-am cunoscut cu viitorul meu soț. S-a numit Mihai Purdi. A fost și el de aici, din Otlaca. Prunc de săraci a fost și el.

– N-a fost greu doi tineri săraci? Cum ați început viața comună?

– N-a fost ușor, dar am avut o soacră bună. Ne-am mutat aici, în casa asta unde stau și acum. Asta a fost casa părintească a bărbatului meu, dar noi am construit-o din nou. De 72 de ani stau aici. Socru și soacra au fost oameni cumsecade.

– Soțul dvs. este cunoscut de generațiile de azi ca un povestitor...

– Omul meu a fost cantor bisericesc. A citit multe cărți și de aceea a știut așa de multe.

Familia Dobrițan: mama și cei trei copii, împreună cu o rudă (Ana Purdi este fetița din partea dreaptă a fotografiei)

– Cîți copii ați avut?

– Trei fete: Anuța, Florica și Lucreția. Primele două trăiesc cu mine, aici la Otlaca, iar cea mai mică, Lucreția a fost dăscăliță la Giula.

– Cum ați putut crește trei copii?

– Am lucrat la secerat și la alte munci, apoi ne-am luat și noi pămînt pe arîndă.

– Cîți nepoți și strănepoți aveți?

– Aaa, nepoții mei toți sînt domni. Tare bine au ieșit cu toți. Au învățat,

trăiesc bine. Nouă nepoți am: cinci prunci și patru fete. Dar am și patru strănepoți, care-s mici încă.

– Știți că sînteți cea mai bătrînă din sat? Cum o duceți cu sănătatea?

– Mă dor picioarele în ultimul timp. Nici umbla nu prea pot, numai dacă mă ajută cineva. Și uit... toate le uit... Am noroc că am nepoate bune, care mă ajută, mă îngrijesc. Tare iute a trecut vremea... că-s mulți 90 de ani...tare mulți...

Eva Iova

Ingrediente pentru 4 porții:

2 kg înghețată de vanilie, 2 kg înghețată de ciocolată, 100 g nuci tocate, 375 g zahăr, 125 g apă, 3 albușuri, 125 g cireșe glasate, tăiate, 50 g coajă de citrice, 200 g fructe în sirop (smochine verzi și ananas), 125 g migdale măcinate, 50 g alune tocate, 60 g lichior de cireșe, 125 g frișcă.

Sos de portocale:

50 g unt, 75 g miere, 2 lingurițe suc de lămîie, coaja rasă de la o portocală, 12 ml esență de vanilie, sare, 2 lingurițe făină.

O porție conține aproximativ 250 de calorii.

Mod de preparare:

Ungeți cu unt două tăvi. Înghețata de vanilie se înjumătățește și se pune cîtă puțină în fiecare tavă. Răciți. Apoi se presară cu jumătate din nuci și se repetă cu înghețata de ciocolată. Între timp, preparați umplutura: se încălzesc ușor zahărul și apa într-o cratiță, amestecînd pînă obțineți un sirop consistent. Albușurile se bat bine și se adaugă siropul. Fructele, migdalele și alunele se pun în spuma de albuș împreună cu lichiorul. Turnați și frișca, apoi împărțiți amestecul în tăvi. Dați la rece pînă se întărește. Încălziți înghețata de vanilie rămasă și împărțiți-o. Dați la rece, apoi presărați cu nuci și puneți în tăvi și înghețata de ciocolată rămasă. Răciți, tăiați bucăți și serviți cu sosul rece. Sos: Puneți toate ingredientele, fără făina, într-o cratiță și încălziți pînă s-a topit untul. Fierbeți 5 minute. Dizolvați făina în puțină apă rece, apoi puneți-o în sos.

O surpriză pentru nepoți

Tort de înghețată

Omul care a trăit în trei secole

Cel mai bătrîn bărbat din lume, americanul **Benjamin Harrison Holcomb**, în vîrstă de 110 ani, consideră că secretul longevității sale este faptul că întotdeauna și-a pregătit un mic dejun copios, a plîns ori de cîte ori a simțit nevoia, a băut rareori și nu a fumat niciodată. El se poate lăuda că a apucat să trăiască în trei secole. În prezent, cea mai bătrînă persoană din lume este **Eva Morris**, din Marea Britanie, care a împlinit de curînd 114 ani. Cea mai bătrînă persoană înregistrată oficial vreodată a fost franțuzoai-**ca Jeanne Louise Calment**, care a murit în august 1997, la vîrsta de 122 de ani și 164 de zile.

Holcomb, născut în 1889, care în urmă cu cîteva zile a primit titlul oficial de „cel mai bătrîn bărbat din lume” din partea Guinness Book (Cartea Recordurilor), a lucrat toată viața la cîmp, a crescut vite și s-a ocupat de cei patru copii. Viața sa sentimentală a fost destul de zbuciumată: el și-a găsit fericirea abia la a treia căsătorie. Mama lui l-a alăptat pînă la cinci ani, lucru destul de obișnuit în secolul trecut. Dovedind de mic istețime, **Holcomb** a fost dat la școală la vîrsta de patru ani. El consideră că a ajuns să atingă o vîrstă matusalemică pentru că a pus suflet și a suferit pentru orice copil sau animal care era lovit, plîngînd de fiecare dată de mila ființei respective. Cel mai bătrîn om din lume așteaptă cu nerăbdare să sufle în lumînările tortului pe care îl va primi de ziua lui de naștere, pe 3 iulie, cînd va împlini 111 ani.

Biografie

Născut în 1859, Șalom Alehem cunoaște încă din copilărie sărăcia și umilința. Experiențele încercate acum îl apropie în multe privințe de Maxim Gorki sau de Panait Istrati. Peregrinează dintr-un loc într-altul, intră la stăpîn, spală vase, doarme pe dușumea. Mai târziu devine învățător în casa unui arendaș, apoi, pentru o perioadă de doi ani, încearcă „profesiunea” de reprezentant al obștei evreiești în fața autorităților. Ca o oază de relativă fericire – căsătoria sa cu Olga Loiev, fata arendașului la care fusese învățător. Faptul trebuie reținut și pentru motivul că o moștenire venită din partea soției i-ar fi putut crea lui Șalom Alehem posibilitatea unei oarecare independențe economice. Dar viitorul scriitor nu era omul la care banii „să țină”. Cuvintele rostite mai de mult de Heine: „Dacă ar ploua cîndva cu galbeni, în timp ce toți fiii lui Israel ar culege mana de aur, eu m-aș alege numai cu găuri în cap”, i se potrivesc de minune și lui Șalom Alehem. În mai puțin de cinci ani toate „combinațiile” sale dau faliment. (Aici trebuie amintită și editarea de către scriitor, cu mijloace proprii, a „Bibliotecii populare evreiești”. În literatura de limbă idiș această „bibliotecă” ce polarizase cele mai viguroase talente ale timpului marchează o dată importantă.) Reîncep sîcîielile financiare, privațiunile materiale de tot felul, reîncepe, cu alte cuvinte, viața „normală” a scriitorului. Numai că de data asta sărăcia e împinsă atît de departe, încît Șalom Alehem se vede nevoit să-și vîndă anticipat editorilor toate drepturile sale de autor. Răscumpărarea acestor drepturi constituie un emoționant dar pe care prietenii devotați ai lui Șalom Alehem i-l aduc atunci cînd scriitorul își sărbătorea, în condiții grele, 25 de ani de activitate literară.

Atmosfera apăsătoare, plină de fum și de miros de sînge care se instaurează în Rusia după revoluția din 1905 (revoluție cu care Șalom Alehem a simpatizat și care l-a influențat simțitor), pogromurile puse la cale împotriva evreilor, îl silesc pe scriitor să părăsească Rusia și să se instaleze în Statele Unite. Șederea în America îi va stimula creația furnizîndu-i un bogat material satiric.

În 1908 Șalom Alehem se îmbolnăvește de tuberculoză. Boala îl silește să călătorească prin diferite țări și stațiuni de cură, în căutarea unui climat mai bun. Moare în America în anul 1916.

Marin Sorescu

Șalom Alehem

Epitaful lui Șalom Alehem

(scris de el însuși,
gravat pe mormîntul său)

*Aicea zace un evreu de rînd
Ce-a scris pe limba lui pentru popor,
El pentru omul simplu-a fost oricînd
Povestitorul tobă de umor.*

*Viața o lua în zeflemea,
Făcînd pe seama ei amare glume,
Dar lumea toată de o-nveselea
El, bietul, o ducea ca vai de lume.*

*Cînd cititorii săi rîdeau mereu
Și culegeau din file bucurie,
Cel care-a scris – o știe Dumnezeu –
Bocea pe-ascuns, ca nimeni să nu-l știe.*

Șeine Șeindl din Casrilifca, lui Menahem Mendel din Odesa*

Iubitului, priceputului, neîntrecutului, vestitului, învățatului meu bărbat, Menahem Mendel – rămîne i-ar numele de pomină, în vecii vecilor!

Mai întîi și întîi îți fac cunoscut că ne găsim cu toții, slavă Domnului, în cea mai deplină sănătate. Același lucru să dea Dumnezeu să-l aud și din partea ta și mai rău să nu ne fie!

În al doilea rînd, te întreb, papă-lapte ce ești: vezi ce ispravă ai făcut? Cine dracu' te-a poftit să te duci la Odesa? Ce bunătăți ai găsit pe acolo? Ți-a mirosit a porumbei fript? Londra? Înghețată? Să sugi paie ai vrut? Dacă ai auzit că-ți dau faliment ceia cu „Londra”, de ce n-ai căutat să pui degrabă capăt afacerii, pe proțente, nătărăule, cum se obișnuiește printre negustori? Dar ceilalți unde sînt? Dar un rabin, unde e? Ce sînt mofturile astea? Ultima, ș-multima! Ai cumpărat marfa, unde e marfa? Vai de viața și de zilele mele! Parcă am presimțit că din Odesa ta, lucru bun nu se alege. Eu îi scriu: „Pleacă Mendel, dă-i dracului cu «Londra» lor cu tot – mîncă-o ar rîia s-o mănînce – fugi, îi zic – fugi, Mendel!” Dar el, ce! E nebun să mă asculte? Eu sînt doar Șeine Șeindl, nu Blime Zlote. Hei! Mama săraca, nu degeaba spun eu că-i deșteaptă. Mereu îmi zice ea că pe un bărbat trebuie să-l ții în frîu, să simtă că are o nevastă. Dar ce pot să fac, dacă sînt așa de slabă de înger! Eu nu pot să fiu ca Blime Zlote, eu nu pot să-njur!... Eu nu pot să-mi bag bărbatul în mormînt, nu pot! S-o fi avut tu pe Blime Zlote, mai bine să n-ajungă, să dea Dumnezeu – ai fi știut ce se cheamă nevastă. Vrei să mori, îmi scrii? Deșteptule! Un om nu-și dăruiește singur viața, un om nu-și dăruiește singur moartea. Și dacă pierzi zestre, ce e? Trebuie să te spînzuri pentru atîta lucru, nătărăule? Unde stă scris că Menahem Mendel trebuie să aibă parale! Și adică Menahem Mendel cu parale nu-i același ca și Menahem Mendel fără parale? Nerodule! Vrei să-i faci Celui de sus împotrivă? Vezi doară destul de bine că el nu vrea ca tu să ai bani. Atunci ce mai bați capul? Ai rămas calic? Pagubă-n ciuperci! Las' să ți se pară că te-au prădat hoții, ori că ai bilit toată zestre, dar nu fi muieră, Mendel! Dumnezeu o să ne mai ajute, numai vino acasă. Vei fi primit aici, cu ajutorul lui Dumnezeu, ca un musafir scump de către copiii tăi. Îți trimit pentru drum cîteva ruble și vezi, Mendel, nu te mai duce pe la „listații” și nu te apuca să faci negoț cu zdrențe. Numai asta îți mai lipsește! Îndată ce primești scrisoarea și banii, urcă-te în tren și ia-ți rămas bun de la Odesa pe veci. Și cum o să ieși din oraș, să se aprindă – să dea Dumnezeu – Odesa, din toate patru colțurile, praf și cenușă să se facă, nici urmă să nu se mai aleagă de ea – cum îți dorește din tot sufletul cu adevărat credincioasa ta nevastă

Șeine Șeindl

(Din: Romanul unui om de afaceri)

*Șalom Alehem este și autorul nuvelei *Tevie lap-tarul*, care a făcut ocolul lumii atît prin ilustrațiile grăitoare ale pictorului Marc Chagall (foto), cît și prin celebrul musical despre viața lui Tevie, omul mărunt, cu inima uriașă, din *Anatevka*.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (8)

Ana Crișan

debut publicistic • profesoara • reportaj

De-a lungul existenței sale semicentenare, Liceul românesc din Giula și-a făcut o frumoasă și bogată carte de vizită, nu numai prin elevii de ieri – azi personalități active în viața comunității românești din Ungaria, dar și printr-o pleiadă de dascăli inimoși, care au luminat și construit rotund această tradiție a școlii românești. Iar dacă, în bună parte din traseul istoric, destinul școlii a însoțit destinul ziarului românesc, centrul de selecție și de formare al viitorilor redactori și colaboratori ai *Foii* a rămas școala giulană cu elevii și dascălii ei.

Ana Crișan (n. 1937) aparține unei asemenea generații de vîrf a intelectualității românești, a cărei evoluție și formare a urmat traseul liceului și al ziarului, aproape identificându-se, de la vîrsta școlară pînă la cea de profesor. Formată ea însăși în preajma unor dascăli și colegi de prestigiu profesional și gazetăresc, și avînd modelul unor pasiuni angajate în treburile comunității (Lucia Borza, Gheorghe Santău, Iosif Balogh, Margareta Leu, Margareta Caciora, Ion Hotea), a deprins de timpuriu practica angajării și implicării culturale, pentru ca, la rîndu-i, să constituie un factor mobilizator al

energiilor creatoare ale elevilor săi și un formator de condeie jurnalistice. Revenită la liceul care i-a dat impulsul tineresc al ieșirii în presă, profesoara Ana Crișan a știut să insufle elevilor ei pasiunea pentru scris și să-i sprijine îndeaproape, topind în elanul lor adolescentin bucuria izbînzilor de durată și entuziasmul primului debut de presă.

Din chiar primul an, cînd apărea *Libertatea noastră*, ziarul a reușit să antreneze o generație de tineri dornici de a scrie la ziar. O aflăm pe Ana Crișan, elevă în clasa a VIII-a, cu o corespondență-reportaj de la Otlaca-Pustă, *Viață nouă în Pusztatollaka*, debut de presă, în nr. 8 din 5 august 1951, care și deschide gustul pentru însemnări de teren și practică descrierea unui eveniment. Suplimentul ziarului, *Voecea tineretului*, din 1952, apărut la început în corpul gazetei, confirmă în anii de liceu și un debut literar, cu poezia *La școală*, o creație concisă, construită bine la nivelul rimei. Perioada liceului a fost fertilă pentru scrisul gazetăresc al Anei Crișan. În 1955 în același supliment, de data aceasta separat de ziar, publică un medalion despre omul de știință sovietic N. E.

Lucovschi (*Biografia lui N. E. Lucovschi*) și trimite corespondențe de la acțiunile liceului din Giula. Materialul său *Munca clasei a III-a*, a apărut în supliment, nr. 1–2/1955, face un bilanț al rezultatelor la învățătură ale elevilor din clasa a III-a liceu, la sfîrșitul anului școlar, amintind printre cei frunțași pe Mihai Cozma, Elisabeta Rotyis, Maria Bogye, Ana Buța, Petru Santău. În 1956, cînd este studentă la Debrețin, apare în ziar cu o corespondență despre începutul anului universitar (*Începutul anului școlar la Universitate*, în nr. 20/27 septembrie 1956.)

O tăcere mult prea mare acoperă intervalul dintre studenție și profesoratul de la Giula, cînd

Ana Crișan iese din nou în presă abia la sfîrșitul anului 1970. Un interval în care, în umbra ziaristului tînr afirmat cîndva, și-au luat curajul generații de liceeni care au trăit pasiunea debutului, sub semnul protectoratului Anei Crișan, de la Petru Mihoc, Ioan Halász, Teodor Băican, Vasile Roxin, Ștefan Oroian, Hortensia Olah, la Ștefan Frățean, Tiberiu Iuhas, Maria Mihuț și alții alții. După două decenii de la apariția presei în limba română, Ana Crișan este cea care face, cu acest prilej, o evocare caldă a începuturilor, în pragul revenirii redacției ziarului la Giula (*Două decenii*, în nr. 4/15 februarie 1971). Se poate că acest moment rememorativ să fi dat un nou impuls activității jurnalistice, fiindcă abia de acum se constată o colaborare mai frecventă și mult mai diversificată a Anei Crișan la ziar.

Începe cu o poezie socială, *Pentru toți*, în care stăpînește arta versificației și evocării (în nr. 17/1 septembrie 1971) și mărește numărul colaborărilor, cu reportaje, schițe, articole aniversare (precum *În cinstea unei aniversări istorice*, în nr. 6/15 martie 1972). O idee ingenioasă, care să antreneze elevii, printr-un joc matur, la asumarea unei responsabilități și la constituirea unui cadru de manifestare a spiritului lor creator, inițiază Ana Crișan, fie prin formula unei instituții majore (*Consfătuirea rodnică a Parlamentului elevilor giulani*, în *Foaia noastră*, an XXII, nr. 22/1 noiembrie 1972), fie prin antrenarea

tinerilor în practica jurnalistică (*Ancheta redactorilor*, în suplimentul *Voecea tineretului*, an I, nr. 11/1 iunie 1974) sau prin inițierea unor concursuri (de matematică, de ortografie) în cadrul cercului „Foi noastre” (în nr. 6/15 martie 1975). Paralel, Ana Crișan scrie cronici de eveniment cultural (*Săptămîna românească*, *Cronica întîlnirii de zece ani*, în 1974).

Prestația ei ca profesoară și ca publicist a fost încununată de evenimente plăcute: pe de o parte de interviuri și profiluri publicate în ziar (D. M., *O distinsă profesoară*, în nr. 10/15 mai 1973, *Un sfert de veac la aceeași școală*, în nr. 34/22 august 1986, M. Kozma, *Pedagog emerit la Liceul Bălcescu*, în nr. 27/6 iulie 1990), pe de altă parte de amintirile personale, cu mult conținut și plăcute momente, exprimate în creații literare (*Amintire*, în nr. 6/8 febr. 1991, *Au trecut ani și ani*, în *NOI*, nr. 40/2 oct. 1992). Iar dacă printre rîndurile ultimului interviu, găzduit de revista *Liceenii* (an I, nr. 4), se strecoară nostalgia anilor petrecuți la liceul din Giula, pînă la predarea ștafetei profesorele foștilor ei elevi, revenirea în presa tinerilor de azi încheagă rotund o viață pusă în afirmarea tinerilor. În interviul luat de Andreia Gurzău, mai tînără în ale scrisului jurnalist, citim azi și acest schimb de pasiuni și responsabilități: jurnalistica a trecut bine și fără complexe pe umerii tinerilor. E un semn că prezența Anei Crișan rodește încă spornic la Liceul românesc din Giula.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Ana Varga (9), Livia Santău (10) și mulți alții

Viață nouă în Pusztatollaka

Acum 6—7 ani încă eram sub jugul boierilor. Tăranii, muncitori lucrau din zori pînă în bezna, dar salariul lor era foarte mic. Jugul și puterea bogășilor s'a sfărîmat. Țara noastră s'a eliberat. Acum tărînimca, classa muncitoare lucrează cu avînt și eforturi mari, construind țara poporului.

Noi, pionierii, — copiii muncitorilor — învățăm în școli frumoase. Și comuna Pusztatollaka a primit a școală nouă cu ajutorul Partidului Celor ce Muncesc din Ungaria. Classa muncitoare ne-a dăruit mobilier nou și frumos: masă, scaune, bănci, două table, și hărți frumoase.

se. Am primit și o bibliotecă cu cărți scrise în limba maghiară și română. La școală învățăm și românește. Sunt fericită, că putem învăța în limbă noastră maternă. Eu am terminat 7 clase. Am învățat bine și așa am primit note bune. Eu dacă voi termina 8 clase, vreau să învăț mai departe. Copiii care învăță bine, sunt sprijiniți de Republica Populară Maghiară și de Partid. Și eu vreau să învăț mai departe, ca să pot fi spre ajutorul poporului nostru muncitor, în construirea țării și a socialismului.

Crișan Ana cl. VIII. șc. gen. Pusztatollaka

În „grupa morții”, englezii și nemții cîntă hora mortului

România în sferturile de finală

EURO
2000

La sfîrșitul săptămîinii trecute, naționala României s-a întîlnit cu echipa Portugaliei. Într-o partidă plictisitoare, băieții lui Emeric Ienei au luat o bătaie meritată, dar nu din cauza jocului superior al luzitanilor, ci pentru că românii au arătat o evoluție neînsușită, mișcînd numai pe un rezultat egal. Golul primit în prelungire, plus eliminarea din ur-

Chivu în acțiune

mătorul joc al lui Gică Hagi, a prevestit o prezență românească dezamăgitoare la Euro 2000. Două meciuri disputate, cu eforturi minime, joc tactic, bătrînesc, fără nici o imaginație. După aceste 180 de minute, în care tricolorii români nici nu semănau cu cei de dinainte, la ce bun s-a putut aștepta suporterul? Dar n-ar fi fotbalul cel mai miraculos sport din lume, dacă nu ar contrazice zi de zi logica.

O Românie înviată din morți prezintă un joc de minune

Fără creierul echipei – deci cu Hagi pe tribună – naționala României a intrat pe teren, confruntdnd vechea adversară, Anglia. Aceasta în ascensiune, deoarece învingînd Germania se afla pe locul doi, poziție de calificare. România cu un 0-1 în picioare, cu un meci pierdut fatal și numai cu un singur punct în traistă. Calificarea era posibilă doar cu o victorie. Șanse minime, după cei care gîndesc în mod realist. Însă, vezi minune, bătrîni și noii titani, aleși cu măiestrie de meșterul lenei nu țin cont de prevestiri, de realități. Încep într-un ritm infernal, încît îi zăpăcesc atît de mult pe experimențații englezi, încît după 20 de minute bune aceștia vîd balonul în propria poartă. Mai urmează o perioadă cînd pe teren joacă o singură echipă. Anglia asistă la parada de fotbal românesc.

Dar ca spectatorul neutru să nu se plictisească din senin, ca niște fulgere urmează două goluri în poarta lui Bogdan Stelea, care mestecă guma cu o față întunecată. În pauză, după un joc de minune al României, 2-1 pentru Anglia. Ce se mai poate face? Răspunsul îl dau elevii lui Ienei, cînd încep într-un ritm de necrezut. Fără cei doi stîlpi, Hagi și Popescu, în centrul apărării cu Belodedici revenit din clubul pensionarilor, adolescenții Mutu, Ganea, Chivu..., întregiți cu „bătrîni” Munteanu, Petrescu, Moldovan... joacă dezlănțuiți, cum demult n-am văzut-o pe naționala României. Anglia asistă încremenită la spectacolul de fotbal. În minutul 89, parcă ar fi o scenă realizată de un regizor diabolic, la 2-2 României i se acordă un penalți meritat. Pe fețele jucătorilor, nici un semn de bucurie. Tensiunea devine palpabilă. Nou intratul Ionel Ganea se pregătește de execuție... În următorul moment, peluzele românești de pe stadion explodează. Nu mai rămîne timp pentru aproape nimic. Drama a luat sfîrșit, speranțele românești au reînviat. Hagi privește mulțumit la urmași. Oare la ce se gîndește? În orice caz, am văzut o generație nouă, combinată cu niște „bătrîni” neobosiți și o echipă care n-a resimțit deloc lipsa marelui magician.

România a zburat pînă în sferturile de finală, unde sîmbătă seara o așteaptă Italia, formație care pînă acum n-a pierdut nici un punct la Euro 2000. Cel care a văzut jocul de marți seara își poate imagina orice și pentru sîmbătă. România a trecut peste propria umbră. Să nu ne încătușăm imaginația!

Ștefan Crăsta

Golul decisiv al lui Ganea

Rezultatul final al grupei A:

1. Portugalia	3 0 0	7-2 9 p.
2. România	1 1 1	4-4 4 p.
3. Anglia	1 0 2	5-6 3 p.
4. Germania	0 1 2	1-5 1 p.

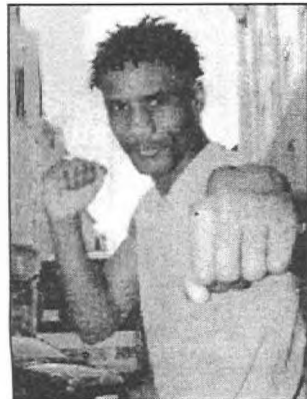
HAI, ROMANIA!

KOKO din nou în ring

Vineri seara în arena de pe strada Ūllôi va fi competiția între KOKO și Steve Robinson.

După 70 de zile de antrenament, vineri seara (23 iunie) la ora 21.50 Kovács István are următoarea competiție. Pînă acum, din 18 meciuri boxerul nostru a cîștigat 8 cu K.O., pe celelalte 10 cu punctaj. Sperăm că și vineri seara vom fi mîndri de sportivul nostru favorit și nu walesienii de Steve Robinson.

Dacă vineri seara KOKO cîștigă bătaia, atunci va cuceri tronul Campionatului European

și va rămîne și pe mai departe deținătorul centurii internaționale WBC.

MIC

Fie praf, fie ploaie, M. Schumacher cîștigă

La fel ca și în ultimii ani, competiția de la Montreal a fost și acum foarte emoționantă. Pînă la a 24-a rundă terenul a fost alunecos pentru că a fost prăfuit, iar de la a 24-a rundă încolo a fost alunecos fiindcă a început să plouă. Astfel toți concurenții au tras mașinile lor în boxă ca să se monteze cauciucuri speciale pentru teren umed. În aceste condiții au fost foarte multe deraieri și ciocniri, dar și depășiri riscante au colorat întrecerea celor mai buni piloți din lume. În fine, M. Schumacher urmat de Barrichello, tot de la Ferrari (cu 0,174 secunde diferență), a cîștigat competiția.

Cea mai rapidă tură: Häkkinen 1:19,049 minut 4,421 km 201,338 km/o.

Piloți: 1. M. Schumacher (ger. Ferrari) 1:41:12,313 viteza medie: 180,849 km/o. 2. Barrichello (M. Br. Ferrari). 3. Fisichella (It. Benetton-Playlife). 4. Häkkinen (Finl. Mc Laren-Mercedes). 5. Verstappen (Olanda, Arrous-Supertec). 6. Trulli (It. Jordan-Mugen-Honda).

Tabela campionatului: 1. Michael Schumacher 56 p., 2. Culthard 34 p., 3. Häkkinen 32 p., 4. Barrichello 28 p., 5. Fisichella 18 p., 6. Ralph Schumacher.

Tabela de punctaj a constructorilor: 1. Ferrari 84 p., 2. Mc Laren 66 p., 3. Benetton 18 p., 4. Williams 15 p., 5. Jordan 10 p., 6. BAR 6 p.

6. FORMULA 1 la Hungaroring

A. Barcelona

1. Cine a cîștigat cursa din anul trecut? 1 p.
2. Cu ce tip de mașină a fost cîștigat primul concurs de F1 la Barcelona 1 p.
3. Cîte curse au fost pînă acum la Barcelona?
1. - 32 x. - 29 2. - 40

B. Spa (Belgia)

1. Lungimea rundei: 1 p.
2. Numărul rundelor: 1 p.
3. Lungimea cursei: 1 p.

C. Pronostic

Care vor fi concurenții clasați pe primele 6 locuri (Dacă se potrivește numele și calificarea, atunci cîte două puncte, dacă numai numele, atunci un punct). În total 12 p. Maxim: 18 p.

Termenul de înaintare: 23 iunie 2000.

Adresa: Foaiă românească, 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.

Nu uitați să precizați pe plic: **6. - Formula 1.**

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal din localitățile noastre

Camplonat Județean, Bichș divizia I.

Körösladány-Micherechi	2-2
Aletea-Kamut	2-3

Camplonat Județean, Bihor divizia I.

Jaca-Hosszúpályi	4-1	10.
Leta Mare-Vámospércs	2-0	4

ROMÂNIA

Luni, 26 iunie

11.00 Fotbal: Slovenia–Norvegia (R) 13.00 Jurnal 13.15 TVR Craiova 14.00 Pro Patria 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Agenția de plasare 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Hiller și Diller 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Iartă-mă! 19.50 Jurnal 20.35 Sport 20.45 Serial. Cazuri ciudate 21.45 Anotimpul bărbatilor 22.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.50 Jurnalul de noapte.

Marti, 27 iunie

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal 10.05 TVR Cluj–Napoca 10.35 Fotbal 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan. Lumea PC-ului 13.30 Repere sacre 14.00 Oameni ca noi 14.30 Conviețuirii 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Muzică populară 16.30 Medicina pentru toți 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Ultimele știri 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Cu ochii'n 4. 19.50 Jurnal 20.35 Sport 20.45 Telecinemateca. Seducție 22.30 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.45 Jurnalul de noapte.

Miercuri, 28 iunie

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal 10.05 TVR Cluj–Napoca 10.35 Fotbal 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Telecinemateca. 15.15 Magazin folcloric 16.30 Impas în doi 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Serial. Ultimele știri 18.05 Corect! 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Anotimpul bărbatilor 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.35 Fotbal Semifinala 22.35 Jurnalul Academiei Cațavencu 22.50 Jurnalul de noapte.

Joi, 29 iunie

6.00 Matinal național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal 10.05 TVR Cluj–Napoca 11.05 Tezaur folcloric 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Destinul unei Națiuni 14.00 Conviețuirii 15.00 Scena 15.30 Librăria pe roți 16.00 De la Est la Vest 16.30 Casa mea 17.00 Știri 17.15 Serial. Orice e posibil 17.40 Corect! 17.45 Fotbal. Semifinala 19.50 Jurnal 20.35 Sport 20.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Cabina de montaj 21.45 Reflecții rutiere 22.00 Memorialul Bucureștilor 22.45 Jurnalul Academiei Cațavencu 23.00 Jurnalul de noapte.

Vineri, 30 iunie

6.00 Matinal Național 8.00 TVR Iași 8.30 Fotbal 10.20 TVR Cluj–Napoca 11.15 Memorialul Bucureștilor (R) 12.10 TVR Timișoara 13.00 Jurnal 13.15 CiberFan 13.30 Evrika 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Top Voiaj 16.30 Cuvânt pentru necuvântătoare 17.00 Știri 17.15 Pentru dv. Doamnă! 18.05 Corect 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Culise 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.30 Ploaia de stele 22.00 Serial. Carele Domnului 22.50 Jurnalul Academiei Cațavencu 23.00 Jurnalul de noapte.

Simbătă, 1 iulie

6.00 Ploaia de stele 8.25 Serial Zorro 8.15 Desene animate 9.30 Art-Mania 10.30 Film. Fantasticul 12.00 Arca...Marinei 15.30 Auto Club 16.05 Serial. Mare schimbătoare 17.00 Știri 17.15 Telesciclopedia 18.00 Surprize, surprize... 19.50 Jurnal 20.25 Sport 20.35 Film. Muntele blestemat 22.05 Muzică fără frontiere 22.00 Jurnalul de noapte.

Duminică, 2 iulie

6.00 Sport 6.50 Universul credinței 7.50 Desene animate. Donald rățoiul la 50 de ani 8.30 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 11.30 Tezaur folcloric 12.20 De luni pînă duminică 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Serial. Ai vrea tu! 17.00 Știri 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Știri 17.15 Trupa de șoc 18.10 Serial. Justiție militară 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Fotbal: Finala 22.15 Jurnal de noapte.

ROMÂNIA

Luni 26 iunie

11.00 Tip-Top, Mini-Top! (R) 11.45 Un popas pe săptămînă (R) 12.00 Desene animate 12.30 Medalion de interpret 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 Afaceri la cheie (R) 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Documentar 18.40 Punct și de la capăt 20.15 E dreptul tău! 20.45 Film. Povești de weekend: Cîntecul sufletului 21.40 Lumea vitezei 22.20 Știri 22.25 Bach 2000 23.15 TVM Mesager.

Marti 27 iunie

6.00 Serial. Domnișoara Andrea (R) 7.40 Top TVR2 (R) 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Atlas (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 Orizont spiritual 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Documentar 18.40 Credo 19.45 Spațiu francofon 20.15 Puls 2000 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Lentila de contact 23.00 TVM Mesager.

Miercuri 28 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Serial (R). Poliție judiciară 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Arca lui Noe (R) 12.00 Desene animate 12.30 Virtuozii ai instrumentelor (R) 12.45 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 E dreptul tău (R) 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Documentar 18.40 Film. Un suris în plină vară 20.15 Mit și istorie 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.10 Lentila de contact 24.00 TVM Mesager.

Joi 29 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Serial (R). Poliție judiciară 8.30 Trupa DP 2. 11.30 Arta apărării (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tribuna partidelor parlamentare (R) 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal (R) 15.10 Călătorind prin țară (R) 15.25 Antologia jocului popular 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Melodii populare 18.40 Cinematograful de artă. Prizonier în munți 20.15 Jurnal de control 21.00 Călătorind prin țară 21.15 Serial. Poliție judiciară 22.05 Știri 22.15 Enigmatica Terra 22.45 Armonii clasice 23.00 TVM Mesager.

Vineri 30 iunie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial. Femeia misterioasă 7.40 Serial (R). Poliție judiciară 8.30 Trupa DP 2. 11.30 D'ali lu' Mitică (R) 12.00 Desene animate 12.30 Tradiții 13.00 Toți împreună 13.45 Știri 13.50 Euro Fotbal 15.10 Călătorind prin țară (R) 15.25 Virtuozii ai instrumentelor populare 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 18.00 Știri bancare și bursiere 18.05 Televiziunea dragostea mea! 19.00 Grădina lui Cupidon 20.15 Afaceri la cheie 20.45 Călătorind prin țară 21.00 Știri 21.10 Film. Nekro 22.45 Armonii clasice 23.00 TVM Mesager.

Simbătă 1 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 ↑ Orizont spiritual 9.00 Ferma 10.00 Un popas pe săptămînă 10.15 Tip-Top, Mini-Top! 11.00 Arca lui Noe 11.30 Start Rec. Magazin științific 12.15 Arta apărării 12.50 Desene animate 13.15 Serial. Ingeri buclucași 13.45 Știri 13.55 Documentar 14.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Memoria teatrului 15.10 Medalion de interpret 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 17.45 Film. Amazoanele 19.25 Documentar 20.00 Serial. Marele Bob 20.50 Serial Star Trek 21.40 Adevărate povești hollywoodiene. Macaulay Culkin 22.10 Știri 22.15 Integrale 23.00 TVM Mesager.

Duminică 2 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Serial (R). Femeia misterioasă 8.30 ↑ Orizont spiritual 9.00 Ferma 10.00 Un popas pe săptămînă 10.15 Tip-Top, Mini-Top! 11.00 Arca lui Noe 11.30 Start Rec. Magazin științific 12.15 Arta apărării 12.50 Desene animate 13.15 Serial. Ingeri buclucași 13.45 Știri 13.55 Documentar 14.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Memoria teatrului 15.10 Medalion de interpret 15.45 Serial. Domnișoara Andrea 16.35 Serial. Femeia misterioasă 17.30 Telegiurnal TVR2 17.45 Film. Amazoanele 19.25 Documentar 20.00 Serial. Marele Bob 20.50 Serial. Bavis și Butthead 21.15 Știri 21.20 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Aerisirea 22.40 TVR Mesager.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12202.75 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni 26 iunie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti 27 iunie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri 28 iunie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profecții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi 29 iunie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri 30 iunie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Simbătă 1 iulie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal: Divizia A: UFC Rapid–FCU Craiova 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectiva Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobila 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică 2 iulie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobila 0.30 Vacanta Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superbracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobila 5.30 Promotor 6.00 Profecții despre trecut.

„Pe undele Europei”
magazin euroregional realizat
de Radio Seghedin și Radio Timișoara
24 iunie 2000

Din cuprins:

- Problema poluării aerului în zilele noastre.
- Interviu cu ambasadorul Irlandei în Ungaria despre experiențele de integrare în structurile europene.
- Ziua Europei în cadrul Tîrgului Internațional de la Seghedin.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

26 Iunie, Luni (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

27 Iunie, Marți (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 Iunie, Miercuri (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangardiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 Iunie, Joi (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Oameni care au fost... – literatură, muzică, artă – serialul Elenei Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămînii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

30 Iunie, Vineri (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.55 Avangardiera „Ecranul nostru” 11.00 Magazinul „Lumea femeilor” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

1 Iulie, Sîmbătă (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58 Încheiere.

2 Iulie, Duminică (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămînii (spiciuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

28 iunie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 1 iulie 2000 (m2 ora 10.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

După intențiile sale, emisiunea românească va relata despre scurta vizită a ministrului de externe al României efectuată în mijlocul comunității românești din Ungaria. Domnul Petre Roman va vizita mai multe instituții românești din Giula. În continuarea programului vom prezenta două montaje de la serbările de rămas bun de la școlile generale din Micherechi și Chitighaz. La sfîrșitul celor 26 de minute va prezentăm imagini de la Ziua culturală din Otlaca-Pustă.

Realizator: Tiberiu Boca

VACANȚĂ DELTA DUNĂRII

Un paradis al florei și faunei unic în Europa

Un paradis natural se întinde la vărsarea Dunării în Marea Neagră, acolo unde fluviul își încheie lunga călătorie de 2860 km de la izvorul său din Munții Pădurea Neagră din Germania. Secole de-a rândul, suprafața Deltei s-a extins datorită malului adus de fluviu, formându-se astfel o rețea de canale, de lacuri, de insule acoperite cu stuf, de păduri tropicale, de pășuni și de dune de nisip care acum acoperă o suprafață de aproape 5640 km². Acest incredibil tărâm al apelor adăpostește peste trei sute de specii de păsări și nenumărate specii de pești, în timp ce varietatea de 1150 de specii de plante cuprinde de la liane împletite pe trunchiurile copacilor în pădurile de stejar pînă la nuferi. Nu e, deci, de mirare că UNESCO a desemnat Delta Dunării ca fiind o „Rezervație a Biosferei”.

Liniște deplină

Timp de cinci mii de ani, o mică comunitate a trăit în deplină armonie cu extraordinarul ecosistem al Deltei, cîștigîndu-și existența din pescuit, creșterea animalelor și din recol-

tarea stufului. Satele, unde singurele căi de acces sînt canalele care le străbat, par a fi neatinse de trecerea timpului. Ca vizitator, puteți explora cu barca acest uimitor refugiu natural de o liniște deplină.

Descoperirea Deltei

Punctul de plecare pentru o aventură în Deltă este de obicei Tulcea, un oraș aproape la fel de vechi ca și Roma, situat în apropiere de locul unde Dunărea se desparte în cele trei brațe principale. În Tulcea veți găsi hoteluri moderne și muzee de științe naturale ale Deltei. Orașul se află la o distanță de 71 km de Sulina, o așezare aproape la fel de veche, aflată la celălalt capăt al brațului Sulina. Între aceste două puncte se pot face croaziere în timpul cărora turiștii pot admira, de pe confortabilele punți ale vapoarelor, flora, fauna și satele Deltei.

Rezervațiile naturale

Optsprezece rezervații protejate și zone „tampón” sînt răspîndite pe tot cuprinsul Deltei. Puteți ajunge la ele străbătînd canale înguste, trecînd pe lîngă plauri acoperite cu

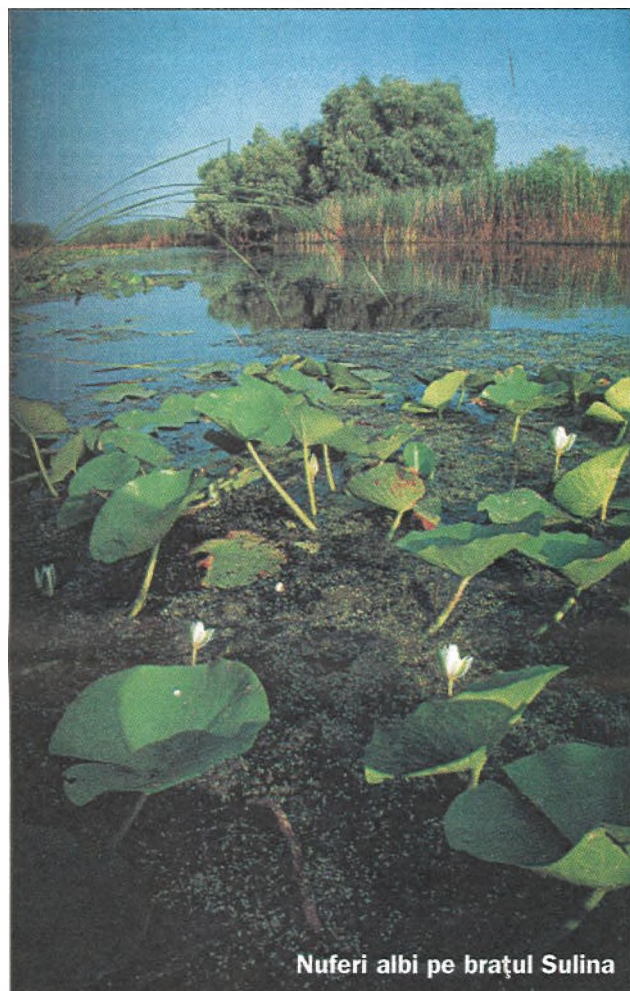
O curiozitate: pelicanii din Deltă

stuf și pe lîngă păduri, prin locurile în care pelicanii și cormoranii se adună ca să prindă pește. Dacă doriți să descoperiți acest ținut sălbatic în liniște, închiriați o barcă și plimbați-vă pe canalele cele mai mici. În acest scop veți avea nevoie de un permis eliberat de rezervația Biosferei.

Minunile sălbăticiei

Dacă vă opriți într-un sat de pe malul apei, veți descoperi pescarii gătindu-și propria versiune a borșului rusesc la foc în aer liber. Cei care au gusturi mai rafinate pot încerca heringul de Dunăre sau crochete de morun, care pot fi însoțite de savuroasele vinuri locale Muscat sau Merlot în restaurantele din Tulcea sau Sulina. Acest ținut sălbatic al apelor va face să descoperiți multe lucruri uimitoare. O excursie în Deltă va rămîne o amintire de neuitat din toate punctele de vedere.

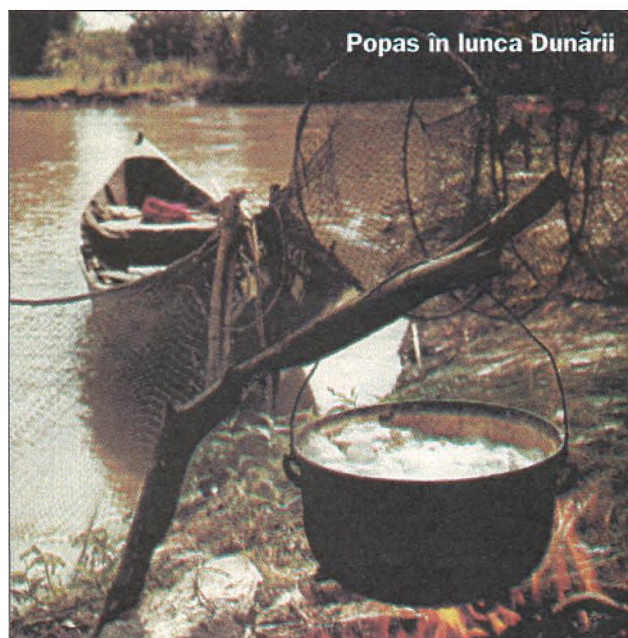

Nuferi albi pe brațul Sulina

În atmosfera de basm

Popas în lunca Dunării

FOAIA
românească
23 Iunie 2000

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Eddi Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichis și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți. A hetilap megjelensét a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apanția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.